

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi opintotukilain sekä lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta annetun lain muuttamisesta sekä laiksi opintotuen muutoksenhakulautakunnasta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi opintotukilakia sekä lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta annettua lakia. Lisäksi esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki opintotuen muutoksenhakulautakunnasta.

Hallitusohjelman mukaisesti opintotukilain mukaista toisen asteen opintojen enimmäistukiaikaa ehdotetaan rajattavaksi siten, että tukea voitaisiin myöntää enintään 12 kuukauden ajalle säännönmukaisen opiskeluajan päätyttyä.

Opintotukilakiin ehdotetaan tehtäväksi myös muita selkeyttäviä muutoksia. Ulkomaisessa oppilaitoksessa suoritettavien opintojen opintotukioikeutta koskevaa sääntelyä ehdotetaan tarkennettavaksi opintojen päätoimisuuden ja enimmäistukiajan määrittelyn osalta. Lukiokoulutuksen päätoimisuuden määritelmää ehdotetaan muutettavaksi siten, että lukio-opinnot olisivat oppimäärän laajuudesta riippumatta päätoimisia, jos ne suoritetaan yhdistelmätyyppinä ammatillisen peruskoulutuksen yhteydessä.

Opintotukilautakuntien tehtävistä ehdotetaan poistettavaksi kesäaikana harjoitettavien opintojen sekä muiden kuin opiskelijavaihto-ohjelmien mukaisten ulkomailla harjoitettavien opintojen riittävää laajuutta koskevien lausuntojen antaminen.

Opintotuen muutoksenhakulautakuntaa koskeva sääntely ehdotetaan siirrettäväksi opintotukilaista erillislakiin. Uutena ratkaisukokoonpanona ehdotetaan otettavaksi käyttöön yhden tuomarin kokoonpano, jolloin puheenjohtaja voisi ratkaista yksin tiettyjä laissa määriteltyjä asiaryhmiä, joiden ratkaisemiseen ei juuri sisälly oikeudellista harkintaa.

Koulumatkatukilain mukaisia tuen myöntämisen rajoituksia ehdotetaan muutettaviksi siten, että työssäoppimisen perusteella saata-va ansiotulo ei enää estäisi koulumatkatuen myöntämistä. Lisäksi koulumatkatuen tukiajan määrittelyä ehdotetaan selkeytettäväksi siten, että tukioikeus perustuisi opiskeluaj-kaan kuuluvien päivien lukumäärään kalenterikuukaudessa.

Lisäksi lakeihin ehdotetaan tehtäväksi eräitä muita teknisluonteisia muutoksia.

Esitys liittyy valtion vuoden 2013 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Opintotukilain ja koulumatkatukilain muuttamista koskevat lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä elokuuta 2013. Laki opintotuen muutoksenhakulautakunnasta on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä toukokuuta 2013.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	4
1 NYKYTILA JA NYKYTILAN ARVIOINTI.....	4
1.1 Opintotukilaki.....	4
Toisen asteen opintojen enimmäistukiaika.....	4
Opintojen päätoimisuus ja opintotukiaika ulkomaisessa oppilaitoksessa suoritettavissa opinnoissa.....	4
Opintotukioikeus yhdistelmätkintona suoritettavissa lukio-opinnoissa.....	5
Opintotukilautakuntien tehtävät.....	6
Opintotuen muutoksenhakulautakunta.....	7
1.2 Koulumatkatukilaki.....	8
Työssäoppimisen perusteella saatavan ansiotulon huomioiminen.....	8
Lukuvuosittaisen tukiajan laskenta.....	8
2 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	8
2.1 Opintotukilaki.....	8
Toisen asteen opintojen enimmäistukiajan rajaaminen.....	8
Opintojen päätoimisuus ja opintotukiaika ulkomaisessa oppilaitoksessa suoritettavissa opinnoissa.....	9
Opintotukioikeus yhdistelmätkintona suoritettavissa lukio-opinnoissa.....	9
Opintotukilautakuntien tehtävät.....	10
2.2 Koulumatkatukilaki.....	10
Työssäoppimisen perusteella saatavan ansiotulon huomioimisesta luopuminen....	10
Lukuvuoden tukikuukausien laskentasääntö.....	10
2.3 Opintotuen muutoksenhakulautakunta.....	10
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	11
3.1 Taloudelliset vaikutukset.....	11
Opintotuki.....	11
Koulumatkatuki.....	11
3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	12
3.3 Vaikutukset opiskelijan asemaan.....	12
4 ASIAN VALMISTELU.....	13
5 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	13
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	14
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	14
1.1 Opintotukilaki.....	14
1.2 Laki lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta..	16
1.3 Laki opintotuen muutoksenhakulautakunnasta.....	17
1 luku. Muutoksenhakulautakunnan tehtävä ja jäsenet.....	17
2 luku. Asioiden käsittely muutoksenhakulautakunnassa.....	18
3 luku. Erinäiset säännökset.....	20
2 VOIMAANTULO.....	20
LAKIEHDOTUKSET.....	22
Laki opintotukilain muuttamisesta.....	22
Laki lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta annetun lain muuttamisesta.....	24
Laki opintotuen muutoksenhakulautakunnasta.....	25

LIITTEET	28
RINNAKKAISTEKSTIT	28
Laki opintotukilain muuttamisesta	28
Laki lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkuesta annetun lain muuttamisesta	33

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila ja nykytilan arviointi**1.1 Opintotukilaki**

Toisen asteen opintojen enimmäistukiaika

Opintotukilain (65/1994) 7 §:n 1 momentin mukaan opintotukea myönnetään päätoimisten opintojen ajaksi. Korkeakoulututkintoa suorittavien opiskelijoiden opintotuen enimmäisaikaa rajataan lisäksi tukikuukausien enimmäismäärää koskevalla sääntelyllä.

Toisen asteen opintojen opintotukiajasta säädetään lain 7 §:n 9 momentissa. Kyseisen säännöksen mukaan ammatilliseen tutkintoon johtavassa koulutuksessa opintotukea voi saada enintään ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (630/1998) 31 §:n 1 momentissa tarkoitetuksi ajaksi. Lukiokoulutuksessa opintotukea voi saada enintään lukiolain (628/1998) 24 §:n 1 momentissa tarkoitetuksi ajaksi. Edellä mainittujen säännösten mukaan ammatillisia opintoja suorittavan opiskelijan tulee suorittaa opintonsa enintään yhtä vuotta opintojen laajuudeksi määriteltyä aikaa pidemmässä ajassa, ellei oppilaitos perustellusta syystä myönnä opiskelijalle suoritusajaksi pidennystä. Vastaavasti lukion oppimäärä tulee suorittaa enintään neljässä vuodessa, ellei oppilaitos perustellusta syystä myönnä opiskelijalle suoritusajaksi pidennystä. Käytännössä opintotukea myönnetään aina päätoimisten opintojen ajaksi, jos oppilaitos on myöntänyt opiskelijalle pidennystä opintojen suoritusajaksi.

Opintotukilaissa ei säädetä tarkkaa tukikuukausiin tai vuosimäärään perustuvaa enimmäisrajaa toisen asteen opintoihin myönnettävälle opintotuella. Käytännössä opintotukioikeutta toisen asteen opinnoissa rajataan siten, että oppilaitos ei myönnä suoritusajaksi pidennystä, jäljellä olevat opinnot eivät täytä päätoimisuuden vaatimusta tai opintotuki evätään opintojen riittämättömän edistymisen vuoksi. Opintotukioikeuden päättämisen määrittely ei kuitenkaan aina ole yksiselitteistä ja tilanne on epäselvä sekä opiskelijan että toimeenpanijan kannalta.

Opintojen päätoimisuus ja opintotukiaika ulkomaisessa oppilaitoksessa suoritettavissa opinnoissa

Opintotukea voidaan opintotukilain 4 §:n 3 momentin mukaan myöntää opintoihin ulkomailla, jos opinnot vastaavat kyseisessä pykälässä tarkoitettuja opintoja Suomessa tai sisältyvät Suomessa suoritettavaan tutkintoon. Suomessa suoritettavaan tutkintoon sisältyvillä opinnoilla tarkoitetaan vaihtoopiskelujakson aikana suoritettavia opintoja.

Opintotuen myöntämisen yleisenä edellytyksenä on opintojen päätoiminen harjoittaminen. Opintotukilain 5 a §:n 4 momentin mukaan ulkomaisessa oppilaitoksessa suoritettavat opinnot ovat päätoimisia, kun oppilaitos on määritellyt ne päätoimisiksi. Jos oppilaitos ei ole määritellyt opintojen päätoimisuutta, voidaan soveltaa kyseisen pykälän 1—3 momentteja, joissa säädetään Suomessa harjoitettavien korkeakoulu-, lukio- sekä ammatillisten ja muiden opintojen päätoimisuudesta. Kokonaan etäopintoina järjestettyihin ulkomaisessa oppilaitoksessa suoritettaviin opintoihin opintotukea ei kuitenkaan myönnetä.

Ulkomainen oppilaitos määrittelee opintojen päätoimisuuden yleensä opiskeluvaltion kansallisten säännösten ja käytäntöjen perusteella. Koska opintojen päätoimisuuden arviointi opintotukilain 5 a §:n 1—3 momenttien perusteella voidaan suorittaa vain silloin, kun oppilaitos ei ole määritellyt opintojen päätoimisuutta, voivat opiskelijat joutua eriarvoiseen asemaan sen perusteella, miten opintojen päätoimisuus määritellään opiskeluvaltiosta. Opintotukea ei voida myöntää, jos ulkomainen oppilaitos on määritellyt opinnot sivutoimisiksi tai osa-aikaisiksi, vaikka opinnot vastaisivat Suomessa opintotukilain mukaisia päätoimisia opintoja.

Ulkomaisessa korkeakoulussa suoritettavan tutkinnon enimmäistukiajasta säädetään opintotukilain 7 §:n 6 momentissa. Säännöksen mukaan opintotukeen oikeuttava aika määräytyy kyseisessä pykälässä edellä säädettyin perustein tutkinnon laajuuden ja luvun vuoden pituuden perusteella. Käytännössä

tutkintokohtainen enimmäistukiaika määritellään siten, että lukuvuoden opintojen alkamis- ja päättymispäivän perusteella lasketaan tukikuukausien lukumäärä lukuvuotta kohti, kerrotaan näin saatu tukikuukausimäärä opintojen laajuuden mukaisella lukuvuosien määrällä ja lisätään tähän kymmenen tukikuukautta. Lukuvuosittaisen opiskeluajan muutuksessa myös enimmäistukiaikaa voidaan jälkikäteen tarkistaa.

Ulkomaisessa korkeakoulussa suoritettavan tutkinnon enimmäistukiaikaa koskeva opintotukilain 7 §:n 6 momentin säännös ei ole selkeä. Säännöksen mukaan enimmäistukiaikaa voidaan tarkistaa lukuvuosittain, jos opintojen aloittamis- ja päättymispäivän mukainen lukuvuosittainen tukiaika muuttuu. Opiskelija ei tällöin opintoja aloittaessaan varmuudella tiedä, montako tukikuukautta hänellä on käytettävissään kyseisiin opintoihin.

Lukuvuonna 2010–2011 opintotukea myönnettiin lähes 5 500 opiskelijalle, jotka suorittivat tutkintoa ulkomaisessa oppilaitoksessa sekä yli 8 000 opiskelijalle, jotka opiskelivat määräaikaisesti ulkomailla. Tutkintoa suorittavista opiskelijoista yli 90 prosenttia oli korkeakouluopiskelijoita. Tutkintoa suorittavia opiskelijoita oli eniten Iso-Britanniassa, jossa opiskeli lähes 1 800 Suomesta opintotukea saavaa opiskelijaa. Pohjoismaissa opiskeli yhteensä noin 1 200 opiskelijaa, joista noin 950 Ruotsissa. Euroopan ulkopuolisista valtioista suosituin opiskeluma oli Yhdysvallat, jossa opiskeli 370 opiskelijaa.

Lukuvuoden tukikuukausien lukumäärä ulkomaisissa korkeakouluissa suoritettavissa opinnoissa on useimmiten enintään yhdeksän kuukautta. Esimerkiksi Virossa ja Venäjällä lukuvuosittainen tukiaika on kuitenkin usein 10 kuukautta. Lukuvuonna 2010–2011 opintotukea Suomesta sai noin 540 Virossa opiskelevaa ja noin 60 Venäjällä opiskelevaa. Vuonna 2010 ulkomailla alemman korkeakoulututkinnon suorittaneet opiskelijat olivat käyttäneet opintojensa aikana yhteensä keskimäärin 32 tukikuukautta ja ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneet 44 tukikuukautta. Suomessa ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneet olivat käyttäneet yhteensä keskimäärin 53 tukikuukautta, alemman

korkeakoulututkinnon suorittaneet 45 tukikuukautta ja ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet 35 tukikuukautta.

Opintotukioikeus yhdistelmäutkintona suoritettavissa lukio-opinnoissa

Ammatillinen perustutkinto ja ylioppilastutkinto voidaan suorittaa niin sanottuna yhdistelmäutkintona. Yhdistelmäutkinnossa opiskelija suorittaa samanaikaisesti opiskelun sekä ammatillisen perustutkinnon että lukion oppimäärän joko nuorisoasteen tai aikuisille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuisena. Yhdistelmäutkinnoista ei ole erillistä lainsäädäntöä ja opintojen järjestämistapa vaihtelee oppilaitoksittain. Yhdistelmäutkintona suoritettavat opinnot kestävät yleensä neljä lukuvuotta. Yhdistelmäutkinnon suorittaa noin 2 000 opiskelijaa vuosittain.

Opintotukilain 5 §:n 2 momentin mukaan lukio-opinnot ovat päätoimisia, kun niiden oppimäärän mukainen laajuus on yhteensä vähintään 75 kurssia, mikä vastaa nuorisoasteen lukion oppimäärän vähimmäislaajuutta. Aikuisille suunnatun lukiokoulutuksen oppimäärän vähimmäislaajuus on 44 kurssia eli aikuislukio-opinnot eivät täytä opintotukilain mukaista opintojen päätoimisuuden vaatimusta. Yhdistelmäutkinnossa lukio-opinnot suoritetaan usein aikuisille suunnatun lukio-koulutuksen oppimäärän laajuisina, jolloin lukio-opinnot eivät ole opintotukeen oikeutettavia. Kuitenkin jos lukio-opintoja suoritetaan samanaikaisesti ammatillisen perustutkinnon opintojen kanssa, opintotukea voidaan myöntää päätoimisten ammatillisten opintojen perusteella.

Opintojen loppuvaiheessa opiskelijat voivat joutua opintotukioikeuden kannalta eriarvoiseen asemaan siitä riippuen, miten yhdistelmäutkintona suoritettavat opinnot on järjestetty. Jos opiskelija on suorittanut ensin ammatillisen perustutkinnon, opintotukea jäljellä oleviin aikuislukion oppimäärän mukaan suoritettaviin lukio-opintoihin ei voida myöntää. Tilanne on toinen ja opintotukea voidaan myöntää, jos opiskelija suorittaa samat opinnot esimerkiksi siten, että ammatillisen perustutkinnon todistus ja ylioppilastutkintotodistus annetaan samanaikaisesti.

On ongelmallista, että sisällöllisesti täysin samoja opintoja suorittavia opiskelijoita kohdellaan eri tavalla riippuen opintojen suoritusjärjestyksestä ja oppilaitoksen käytännöistä. Myös eduskunnan sivistysvaliokunta on kiinnittänyt asiaan huomiota (SiVM 1/2012 vp). Valiokunta on todennut, että yhdistelmä-tutkintoa suorittavien opintotukioikeuteen liittyy ongelmia lukiokoulutuksen osalta, koska yhdistelmä-tutkinnossa opiskelija usein suorittaa lukion aikuislukion oppimäärän mukaisena. Tällöin opintotukilain edellyttämä päätoimisuus ei täyty eikä oikeutta opintotukeen synny.

Opintotukilautakuntien tehtävät

Opintotukilain 7 c §:n 1 momentin mukaan korkeakoulututkintoa varten opintotuki myönnetään yhdeksäksi kuukaudeksi lukuvuodessa. Opintotuki voidaan kuitenkin myöntää pidemmäksi ajaksi, jos opiskelija osoittaa harjoittavansa opintoja lukuvuoden aikana yhdeksää kuukautta pidemmän ajan.

Korkeakoulututkintoon johtavissa opinnoissa lukuvuoden säännönmukainen tukiaika on yleensä yhdeksän tukikuukautta syyskuusta toukokuuhun. Säännönmukaisen tukiajan ylittävälle ajalle voidaan myöntää niin sanottua kesäopintotukea. Kesäopintotuki myönnetään opiskelijan hakemuksen perusteella. Hakemukseen tulee liittää kesäopintosuunnitelma, jossa opiskelija selvittää, mitä opintoja hän aikoo kesäkuukausien aikana suorittaa.

Opintotukilain 9 a §:ssä säädetään opintotukilautakuntien tehtävistä. Kyseisen säännöksen 1 momentin 2 kohdan mukaan opintotukilautakunnan tehtävänä on määrittellä kesäaikana harjoitettavien opintojen riittävä laajuus ja antaa yksittäistapauksissa lausunto Kansaneläkelaitokselle. Opintotukilautakunnan tehtävänä on määrittellä, montako opiskelupäivää tulee olla tai montako opintopistettä tulee suorittaa kesäkuukausien aikana, jotta kesäopintotuki voidaan myöntää. Opiskelijoiden yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi Kansaneläkelaitos on etuusohjeissaan antanut suosituksen kesäopintotuen myöntämisen edellytyksistä yliopisto-opinnoissa. Useimmat opintotukilautakunnat ovat vah-

vistaneet kesäaikana harjoitettavien opintojen riittävän laajuuden suosituksen mukaisesti.

Ammattikorkeakoulujen, taideyliopistojen ja Helsingin yliopiston opiskelijoiden opintotukihakemukset ratkaisee Kansaneläkelaitos. Opintotukilautakunnan tulee opiskelijan kesätukihakemuksen yhteydessä antaa lausunto Kansaneläkelaitokselle. Lausunnossa opintotukilautakunta ottaa kantaa siihen, täyttääkö opiskelijan hakemuksessaan esittämä kesäopintosuunnitelma tuen myöntämisen edellytykset haetulle ajalle. Opintotukilain 9 a §:n 3 momentin mukaisesti opintotukilautakunnan lausunto sitoo Kansaneläkelaitosta. Vuonna 2011 ammattikorkeakoulujen ja taideyliopistojen opintotukilautakunnat antoivat yhteensä noin 15 000 lausuntoa kesäaikana suoritettavien opintojen riittävydestä.

Ratkaisutoimintaa suorittavissa opintotukilautakunnissa kesäopintosuunnitelmasta ei anneta erillistä lausuntoa. Oikeus kesäopintotukeen ratkaistaan suoraan opiskelijan hakemuksesta ilmenevien tietojen ja lautakunnan määrittelemien kesäopintotuen myöntämisen edellytysten perusteella.

Kesäopintotuen myöntämiseen liittyvä lausuntomenettely on työläs, koska opintotukilautakunnat antavat vuosittain yhteensä lähes 20 000 lausuntoa kesäopintotuesta. Lausuntomenettelyn kautta opintotukilautakunta vahvistaa, että opiskelijan opintotukihakemuksessa mainitut kesäopintojaksot on ilmoitettu oikein. Kesäopintosuunnitelmassa mainittujen opintojen suorittamista ei kuitenkaan erikseen valvota, vaan kesäkuukausien opintosuoritukset ovat mukana vuosittain suoritettavassa opintojen edistymisen seurannassa. Tukea ei lakkauteta tai peritä takaisin, vaikka opiskelija ei tosiasiallisesti suorittaisi kesäopintosuunnitelmassa mainittuja opintoja, jos suorituksia koko lukuvuoden ajalta on kertynyt riittävästi.

Helsingin yliopiston osalta on vuodesta 2011 lähtien ollut käynnissä kokeilu, jossa lausuntoa ei pyydetä opintotukilautakunnalta, vaan Kansaneläkelaitos ratkaisee kesäopintotukea koskevan hakemuksen opiskelijan antamien tietojen ja opintotukilautakunnan vahvistamien kesäopintotuen myöntämisen edellytysten mukaisesti. Kokeilusta saadut kokemukset ovat olleet myönteisiä Kansaneläkelaitoksen, yliopiston ja opiskelijoiden

kannalta. Menettely vähensi kesätuen myöntämiseen liittyvän hallinnollisen työn määrää ja samalla lyhensi hakemusten käsittelyaikoja. Kansaneläkelaitokselta saatujen tietojen mukaan kokeilu ei lisännyt kesätuen saajamäärää eikä niiden opiskelijoiden lukumäärää, joiden opintosuoritukset olivat riittämättömiä opintojen edistymisen seurannassa. Helsingin yliopistossa on vuosittain yli 4 000 kesäopintotukea saavaa opiskelijaa.

Opintotukilain 9 a §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan opintotukilautakunnan tehtävänä on määritellä muiden kuin opiskelijavaihto-ohjelmien mukaisten ulkomailla harjoitettavien opintojen riittävä laajuus ja antaa yksittäistapauksessa lausunto Kansaneläkelaitokselle. Korkeakoulujen opintotukilautakunnat antavat vuosittain noin 1 500 lausuntoa ulkomailla harjoitettavien opintojen riittävyydestä. Opintotukilautakunnan lausunto sitoo Kansaneläkelaitosta.

Ulkomailla harjoitettaviin opintoihin liittyvän lausuntonenettelyn kautta opintotukilautakunta vahvistaa opiskelijan esittämän opintosuunnitelman hyväksyttävyyden. Näiden opintojen suorittamista ei kuitenkaan jälkikäteen valvota erikseen, vaan opintosuoritukset ovat mukana vuosittain suoritettavassa opintojen edistymisen seurannassa. Opiskelijavaihto-ohjelman mukaisten opintojen kohdalla ei erikseen etukäteen tarkasteta, miten paljon opintoja opiskelija aikoo vaihto-opiskelijajaksos aikana suorittaa.

Opintotuen muutoksenhakulautakunta

Opintotuen muutoksenhakulautakunta toimii ensimmäisenä muutoksenhakuasteena Kansaneläkelaitoksen ja opintotukilautakuntien antamissa opintotukilain mukaista opintotukietuutta sekä koulumatkatukilain mukaista koulumatkatukea koskevissa päätöksissä. Lisäksi muutoksenhakulautakunta ratkaisee edellä mainittuja päätöksiä koskevat poistohakemukset. Muutoksenhakulautakunnan antamista päätöksistä on poistopäätöksiä lukuun ottamatta valitusoikeus vakuutusoikeuteen.

Muutoksenhakulautakunnasta säädetään opintotukilain 32 §:ssä. Pykälässä säädetään lautakunnan kokoonpanosta, jäsenten nimitämismenettelystä ja kelpoisuusvaatimuksis-

ta, oikeudesta jakaantua jaostoihin, hallintolainkäyttölain (586/1996) soveltamisesta asioiden käsittelyyn, oikeudenkäynnin julkisuudesta sekä päätösten tiedoksiannosta.

Opintotukilain 32 §:n 3 momentin mukaan tarkemmat säännökset lautakunnasta annetaan valtioneuvoston asetuksella. Opintotuen muutoksenhakulautakunnasta annetussa asetuksessa (272/1994) säädetään muun muassa asioiden käsittelystä, muutoksenhakulautakunnan ratkaisukokoonpanoista sekä henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista ja nimittämisestä. Asetuksen 12 §:n valtuutussäännöksen mukaan tarkempia määräyksiä asioiden käsittelystä, henkilöstön tehtävistä ja toiminnan muusta järjestelystä annetaan työjärjestyksessä, joka hyväksytään muutoksenhakulautakunnan täysistunnossa.

Muutoksenhakulautakunnassa on päätoiminen puheenjohtaja, sivutoiminen varapuheenjohtaja ja neljä muuta sivutoimista jäsentä. Varapuheenjohtajalla ja jäsenillä on kullakin henkilökohtainen varajäsen. Valtioneuvosto nimittää muutoksenhakulautakunnan sivutoimiset jäsenet opetus- ja kulttuuriministeriön esityksestä kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Nykyisen muutoksenhakulautakunnan toimikausi on 1.5.2010—30.4.2013. Muutoksenhakulautakunnan päätoimisen puheenjohtajan valtioneuvosto nimittää toistaiseksi.

Puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla tulee olla tuomarin viran hoitamiseen oikeutava kelpoisuus. Muista jäsenistä kahdella tulee olla korkeakouluopintojen ja kahdella peruskoulun jälkeisten yleissivistävien tai ammatillisten opintojen hyvä tuntemus. Käytännössä muutoksenhakulautakunnan jäsenet tulevat esimerkiksi opetushallinnosta, oppilaitosten henkilöstöstä ja opiskelijajärjestöistä.

Opintotuen muutoksenhakulautakunnan lisäksi toimeentuloturva-asioita käsitteleviä vastaavia muutoksenhakulautakuntia ovat sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta, työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta, tapaturma-asioden muutoksenhakulautakunta ja työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta. Työttömyysturvan muutoksenhakulautakuntaa koskeva sääntely sisältyy työttömyysturvalain (1290/2002) 12 a lukuun ja työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnasta annettuun valtioneuvoston asetukseen

(1178/2006). Muista lautakunnista säädetään sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta annetussa laissa (1299/2006) sekä sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1418/2006), tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetussa laissa (1316/2010) ja työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetussa laissa (677/2005).

1.2 Koulumatkatukilaki

Työssäoppimisen perusteella saatavan ansiotulon huomioiminen

Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta annetun lain (48/1997), jäljempänä koulumatkatukilaki, 3 a §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan koulumatkatukea ei myönnetä opiskelijalle, joka saa työssäoppimisen perusteella ansiotuloa vähintään 660 euroa kuukaudessa. Koulumatkatuen myöntämisessä ei ole käytössä muuta taloudellista tarveharkintaa. Opintotukilaissa ollut vastaava opintorahan myöntämistä koskenut rajoitus on kumottu 1 päivästä elokuuta 2011.

Lukuvuosittaisen tukiajan laskenta

Koulumatkatukilain 7 §:n 1 momentin mukaan koulumatkatuki myönnetään täysien opiskelukuukausien mukaan opintojen alkamispäivästä. Opiskelukuukausi oikeuttaa koulumatkatukeen, jos siinä on lukuvuoden opiskeluaikaan kuuluvia päiviä yhdenjaksoisesti vähintään 18.

Tukikuukausien laskentasääntö on opiskelijalle usein vaikeasti ymmärrettävä. Opiskelija ei suoraan opintojen aloitus- tai päättymispäivän perusteella voi päätellä, onko hän oikeutettu koulumatkatukeen opintojen alkamis- tai päättymiskuukaudelta, vaan hänen tulisi osata laskea tukikuukausien lukumäärä opintojen kokonaisuuden perusteella. Tukiajan laskentasäännön tulkinnassa on esiintynyt vaihtelevuutta myös muutoksenhakuasteissa. Vakuutus oikeuden vahvistaman Kansaneläkelaitoksen vakiintuneen soveltamiskäytännön mukaan opiskelukuukaudella ei tarkoiteta kalenterikuukautta, vaan ajanjak-

soa opintojen aloittamispäivästä seuraavan kuukauden vastaavaa kalenteripäivää edeltävään päivään.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1 Opintotukilaki

Toisen asteen opintojen enimmäistukiajan rajaaminen

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelman mukaan toisen asteen opintojen enimmäistukiaikaa rajataan. Toisen asteen opintojen opintotukiaikaa ehdotetaan rajattavaksi siten, että laissa määriteltäisiin enimmäismäärä, joka koskisi säännönmukaisen opiskeluajan päättymisen jälkeen myönnettävää opintotukea. Ehdotetun säännöksen mukaan opintotukea voitaisiin säännönmukaisen opiskeluajan päätyttyä myöntää enintään 12 kuukauden ajalle. Säännönmukaisella opiskelujalla tarkoitettaisiin ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 31 §:n 1 momentin tai lukiolain 24 §:n 1 momentin mukaista pidentämätöntä suoritusaikaa taikka opetussuunnitelman mukaista suoritusaikaa, jos suoritus-aikaa ei ole lainsäädännössä määritelty.

Tukioikeuden rajaamisen ensisijaisena tavoitteena on kannustaa opiskelijaa suorittamaan opintonsa loppuun tukiajan puiteissa. Enimmäistukiaikaa koskeva selkeämpi sääntely on tärkeää myös opiskelijan oikeusturvan kannalta, koska opiskelijan oikeus saada opintotukea perustuu oppilaitoksen Kansaneläkelaitokselle antamiin tietoihin ja käytännöt vaihtelevat eri oppilaitoksissa. Tutkinto-kohtaisen enimmäistukiajan rajaaminen selkeyttäisi opintotukioikeuden määrittelyä sekä opiskelijan että opintotuen toimeenpanon kannalta.

Enimmäistukiajan määrittämisessä on otettava huomioon kaksi vastakkaista intressiä. Opintotukea ei ole perusteltua evätä, jos opiskelijan on mahdollista suorittaa opintonsa loppuun ja opintojen viivästyminen johtuu esimerkiksi sairaudesta tai muusta vaikeasta elämäntilanteesta. Opintotukioikeuden päättyminen saattaisi tällöin tarkoittaa opintojen keskeytymistä. Toisaalta opintotukea ei ole tarkoituksenmukaista maksaa miten pitkään

tahansa, jos opiskelijan tosiasiallisena tavoitteena ei ole opintojen suorittaminen. Opintotukea ei ole myöskään tarkoituksenmukaista myöntää samojen opintojen suorittamiseen useaan kertaan.

Toisen asteen opintoihin sisältyy erityyppisiä ja -laajuisia koulutusmuotoja. Tukiajan rajaamismallin on sovelluttava esimerkiksi ammatillisiin perustutkintoihin, näyttötutkintoihin valmistavaan koulutukseen ja muuhun ammatilliseen lisäkoulutukseen, kansanopistojen antamaan koulutukseen sekä lukiokoulutukseen. Ammatilliset perustutkinnot ovat suurin ryhmä, jossa opintojen viivästymistä tapahtuu ja jossa tukiajan rajaamisen sääntely on tarpeen. Tilastojen mukaan vuosittain noin 800:n ammatillista perustutkintoa suorittavan opiskelijan opinnot ovat pitkittyneet siten, että he vielä viiden vuoden kuluttua opintojen aloittamisesta suorittivat saman opintoalan koulutusta. Lukiokoulutuksessa ja kansanopistojen antamassa koulutuksessa opintojen merkittävä viivästyminen on harvinaisempaa.

Toisen asteen opinnoissa opintotuen enimmäisajan määrittely voitaisiin vaihtoehtoisesti toteuttaa säätämällä opinnoille tutkinto-kohtainen tukikuukausien enimmäismäärä, kuten korkeakouluopinnoissa. Tukikuukausien lukumäärään perustuva malli olisi kuitenkin ongelmallinen toisen asteen nuorimpien opiskelijoiden kohdalla, koska heidän opintotukioikeutensa alkaa ikärajoista ja vanhempien tulojen vaikutuksesta riippuen opintojen eri vaiheessa. Tukikuukausien lukumäärään perustuva malli ei olisikaan nuorten opiskelijoiden kohdalla käyttökelpoinen vaihtoehto rajaamaan käytettävissä olevaa opintotukiaikaa.

Ehdotettu säännös, jonka mukaan opintotukea voitaisiin säännönmukaisen opiskeluaajan päätyttyä myöntää enintään 12 kuukauden ajalle, määrittäisi nykyistä selkeämmin opintotukioikeuden päättymisajankohdan. Säännös mahdollistaisi opintojen kohtuullisen viivästymisen, mutta samalla kannustaisi opiskelijaa suorittamaan opinnot loppuun tukiajan puitteissa.

Opintojen päätoimisuus ja opintotukiaika ulkomaisessa oppilaitoksessa suoritettavissa opinnoissa

Opintotukilain sääntelyä ulkomaisessa oppilaitoksessa suoritettavien opintojen osalta ehdotetaan tarkennettavaksi havaittujen tulokannallisten epäkohtien vuoksi. Säännöksiä ehdotetaan tarkennettavaksi opintojen päätoimisuuden ja enimmäistukiajan määrittelyn osalta.

Ulkomailla suoritettavien opintojen päätoimisuutta koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että opintojen päätoimisuus voitaisiin tarvittaessa arvioida opintotukilain perusteella myös silloin, kun ulkomainen oppilaitos on määritellyt opinnot sivutoimiseksi tai osa-aikaisiksi. Muutoksella turvattaisiin opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu riippumatta opiskeluvaltion tai oppilaitoksen käytännöistä opintojen päätoimisuuden määrittelyssä. Opinnot katsottaisiin kuitenkin nykytilaa vastaavasti aina päätoimiseksi, jos ulkomainen oppilaitos on määritellyt ne päätoimiseksi.

Enimmäistukiajan määrittämistä ulkomaisissa korkeakouluopinnoissa ehdotetaan selkeytettäväksi siten, että lukuvuoden opintojen alkamis- ja päättymispäivä eivät vaikuttaisi enimmäistukiajan määrittelyyn, vaan tukiaika määräytyisi kaavamaisesti tutkinnon laajuuden perusteella. Ehdotettu muutos selkeyttäisi tilannetta sekä opiskelijan että toimeenpanijan kannalta, koska enimmäistukiaika määriteltäisiin opintojen alkaessa eikä sitä muutettaisi opintojen aikana. Ehdotettu säännös vastaisi enimmäistukiajan määrittelyä Suomessa suoritettavissa opinnoissa.

Lakiin tehtäisiin myös eräitä teknisluonteisia tarkennuksia, jotka liittyvät asumislisän myöntämiseen ulkomaisessa oppilaitoksessa opiskelevalle opiskelijalle.

Opintotukioikeus yhdistelmäutkintona suoritettavissa lukio-opinnoissa

Opintotukilain mukaista lukio-opintojen päätoimisuuden määritelmää ehdotetaan muutettavaksi siten, että lukio-opinnot olisivat aina päätoimisia, kun ne suoritetaan yhdistelmäutkintona ammatillisen peruskoulutuksen yhteydessä. Ehdotetulla muutoksella

varmistettaisiin yhdistelmätutkintoa suorittavien opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu. Ei ole perusteltua, että samoja opintoja suorittavien opiskelijoiden opintotukioikeus on riippuvainen yksittäisen oppilaitoksen käytännöistä.

Opintotukilautakuntien tehtävät

Opintotukilautakuntien tehtäviä ehdotetaan muutettaviksi siten, että luovuttaisiin kesäopintotuen myöntämiseen liittyvien lausuntojen antamisesta. Ehdotetun muutoksen jälkeen Kansaneläkelaitos ratkaisisi kesätukihakemukset opiskelijan hakemuksessaan ilmoittamien tietojen ja opintotukilautakuntien vahvistamien kesäopintotuen myöntämisen edellytysten perusteella. Edistymisen seurannan lisäksi korkeakouluopiskelijoiden kesätuen käyttöä rajoitetaan myös tukikuukausien enimmäismäärän kautta. Tukiajan riittävyys huomioiden opiskelijan ei kannata käyttää opintotukea kesäkuukausien aikana, jos hän ei tosiasiaa opiskele.

Opintotukilautakunnan tehtävistä ehdotetaan poistettavaksi myös muiden kuin opiskelijavaihto-ohjelmien mukaisten ulkomailla harjoitettavien opintojen riittävän laajuuden määrittäminen ja näitä koskevien lausuntojen antaminen. Ehdotetun muutoksen jälkeen opiskelijan tulisi itse arvioida ja huolehtia, että hän suorittaa ulkomaisen opiskelujakson aikana riittävästi opintoja, kuten jo nykyisin opiskelijavaihto-ohjelmien mukaisissa ulkomaan opinnoissa.

Lausuntomenettelyistä luopumisen tavoitteena on yksinkertaistaa ja nopeuttaa hakemusten käsittelyä. Lausuntomenettelyistä voitaisiin luopua, koska opintojen harjoittamista seurataan riittävästi jo opintojen edistymisen seurannan ja tutkintokohtaisen tukiajan rajoittamisen kautta.

Opintotukilautakuntien tehtäväksi jäisi edelleen lain 9 a §:n 1 momentin 1 kohdan mukainen opintojen edistymisen seuranta ja siihen liittyvien lausuntojen antaminen sekä mainitun säännöksen 5 kohdan mukainen enimmäistukiajan pidentämiseen liittyvien lausuntojen antaminen.

2.2 Koulumatkatukilaki

Työssäoppimisen perusteella saatavan ansiotulon huomioimisesta luopuminen

Koulumatkatukilain 3 a §:n 1 momentin 1 kohdan mukainen rajoitus saada koulumatkatukea ehdotetaan kumottavaksi. Kyseisen säännöksen mukaan koulumatkatukea ei myönnetä opiskelijalle, joka saa työssäoppimisen perusteella ansiotuloa vähintään 660 euroa kuukaudessa. Opintotukilaissa ollut vastaava opintorahan myöntämisestä koskenut rajoitus on kumottu 1 päivästä elokuuta 2011, joten rajoituksen kumoaminen myös koulumatkatuen myöntämisestä on perusteltua.

Lukuvuoden tukikuukausien laskentasääntö

Lukuvuoden tukikuukausien lukumäärän määrittelyä ehdotetaan selkeytettäväksi. Määrittelyssä ehdotetaan luovuttavaksi opintojen aloittamis- ja päättymispäivään perustuvasta laskentamallista. Ehdotuksen mukaan tukioikeus perustuisi opiskeluajaksi kuulumien päivien lukumäärään kalenterikuukaudessa. Ehdotuksen mukaan kalenterikuukausi oikeuttaisi koulumatkatukeen, jos siinä olisi yhtäjaksoisesti vähintään 18 opiskeluajaksi kuuluvaa päivää.

Ehdotettu muutos yksinkertaistaisi tukioikeuden määrittelyä ja tekisi tukiajan laskennasta myös opiskelijalle helpommin ymmärrettävää. Koulumatkatuki on kuukausiperusteisesti maksettava etuus. On perusteltua, että myös tukioikeuden määrittely suoritetaan kalenterikuukauden opiskeluajan keston perusteella.

Ehdotetun muutoksen jälkeenkin lukuvuoden tukikuukausien lukumäärä riippuisi oppilaitoksen määrittelemästä lukuvuoden opintojen alkamis- ja päättymispäivästä. Näistä päivämääristä riippuen lukuvuoden tukikuukausien lukumäärä voisi nykytilaa vastaavasti myös vaihdella lukuvuosittain.

2.3 Opintotuen muutoksenhakulautakunta

Opintotuen muutoksenhakulautakunnasta ehdotetaan säädettäväksi erillinen laki, kuten

useimmista vastaavista muutoksenhakulautakunnista on säädetty. Opintotuen muutoksenhakulautakuntaa koskevaa sääntelyä ehdotetaan myös teknisluonteisesti muutettavaksi siten, että säädökset ja säädöstaso pääosin vastaisivat muista vastaavista muutoksenhakulautakunnista annettua sääntelyä. Muutosten tavoitteena olisi selkeyttää opintotuen muutoksenhakulautakuntaa koskevaa sääntelyä sekä ajanmukaista säädöksissä käytettyjä rakenteita ja sanamuotoja. Erillislaki korostaisi myös opintotuen muutoksenhakulautakunnan asemaa itsenäisenä ja riippumattomana muutoksenhakuelimenä.

Muutoksenhakulautakunnan ratkaisukokoonpanoja koskeva sääntely ehdotetaan siirrettäväksi asetuksesta lakiin, jolloin kaikista lainkäyttöä koskevista kysymyksistä säädetäisiin lain tasolla. Muutoksenhakulautakunnan jaostoja ja täysistuntoa koskevaa sääntelyä ehdotetaan lisäksi tarkistettavaksi vastaamaan muita muutoksenhakulautakuntia koskevan sääntelyn tarkkuustasoa.

Uutena ratkaisukokoonpanona ehdotetaan otettavaksi käyttöön yhden tuomarin kokoonpano laissa säädettyissä tilanteissa. Yhden tuomarin kokoonpano on otettu vastaavasti käyttöön myös muissa muutoksenhakulautakunnissa. Ehdotuksen mukaan muutoksenhakulautakunnan päätoiminen puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja voisi esittelystä ratkaista yksin tiettyjä yksinkertaisia asioita, jotka soveltuvat ratkaistavaksi yhden tuomarin kokoonpanossa. Yhden tuomarin kokoonpanossa ratkaistavaksi soveltuisivat asiat, jotka eivät juuri vaadi oikeudellista arviointia ja joissa useampien tuomareiden osallistuminen asian ratkaisuun ei toisi lisäarvoa. Asia voitaisiin kuitenkin siirtää ratkaistavaksi laajemmassa kokoonpanossa, jos asian laatu sitä edellyttäisi.

Perustuslakivaliokunnan kannanoton mukaan (PeVL 2/2006) tuomioistuinten kokoonpanon ja päätösvaltaisuuden sääntely on merkityksellistä ennen muuta perustuslain 21 §:n mukaisen oikeusturvan kannalta. Perustuslakivaliokunta on aiemmissa lausunnoissaan yleensä katsonut oikeusturvan edellyttävän, että muutoksenhakutuomioistuimet toimivat monijäsenisinä, koska monijäsenen kokoonpanon voidaan arvioida lisäävän käsiteltävien asioiden monipuolista harkintaa

ja siten oikeusturvaa. Oikeusturvan kannalta on toisaalta merkitystä myös asioiden käsittelyn joutuisuudella. Päätösvaltaisen kokoonpanon keventäminen käsittelyn asianmukaisuutta vaarantamatta mahdollistaa tuomioistuimen voimavarojen oikean kohdentamisen ja tehostaa ratkaisutoimintaa siten, että asiat tulevat käsitellyiksi perustuslain edellyttämällä tavalla ilman aiheetonta viivytyksiä.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Opintotuki

Esityksessä ehdotetuilla muutoksilla olisi vaikutuksia momentin 29.70.55 Opintoraha ja asumislisä määrärahatarpeeseen. Toisen asteen opintotuen enimmäistukiajan rajaaminen vaikuttaisi vuosittain arviolta noin 1 000 opiskelijan oikeuteen saada opintotukea. Opintotukiajan rajauksesta syntyvä kustannussäästö olisi arvion mukaan vuonna 2014 noin 0,5 miljoonaa euroa ja vuodesta 2015 lukien noin 1 miljoonaa euroa.

Muilla ehdotetuilla muutoksilla ei olisi merkittäviä valtiontaloudellisia vaikutuksia. Ulkomaisissa oppilaitoksissa suoritettavien opintojen opintotukioikeuteen ehdotetut tarkennukset vaikuttaisivat vuosittain enintään muutaman kymmenen opiskelijan oikeuteen saada opintotukea. Lisäksi enintään muutama kymmenen yhdistelmätyöntekijää suorittavaa opiskelijaa saisi vuosittain muutaman kuukauden enemmän opintotukea vuodessa.

Koulumatkatuki

Esityksessä ehdotetuilla muutoksilla olisi vaikutuksia momentin 29.70.59 Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuki määrärahatarpeeseen. Määrärahatarve vähentyisi vuonna 2013 yhteensä noin 50 000 euroa ja vuodesta 2014 lukien yhteensä noin 80 000 euroa.

Työssäoppimisajalta saatavaa ansiotuloa koskevan rajoituksen poistaminen vaikuttaisi arviolta vuosittain noin 500 opiskelijan oikeuteen saada koulumatkatukea työssäoppimisjakson ajalta. Ehdotus lisäisi koulumatkatukimenoja arvion mukaan vuonna 2013 noin

100 000 euroa ja vuodesta 2014 lukien 220 000 euroa.

Lukuvuoden tukikuukausien lukumäärän laskentasäännön muuttaminen vaikuttaisi joko lukuvuosittaista tukiaikaa pidentävästi tai lyhentävästi. Arvion mukaan ehdotetut muutokset vähentäisivät hieman määräraharahatavetta. Vuonna 2013 koulumatkatukimenot vähenisivät arvion mukaan noin 150 000 euroa ja vuodesta 2014 lukien 300 000 euroa.

3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Opintotukilakiin ja koulumatkatukilakiin ehdotetut muutokset selkeyttäisivät kyseisten etuuksien myöntämistä koskevaa lainsäädäntöä ja poistaisivat tulkinnallisia ongelmia ja epäkohtia. Lainsäädännön selkeyttäminen vähentäisi toimeenpanossa vaadittavaa selvitystyön määrää ja nopeuttaisi hakemusten käsittelyä.

Opintotukilautakuntien lausuntomenettelyn keventäminen vähentäisi hallinnollista työtä opintotukilautakunnissa ja Kansaneläkelaitoksessa. Helsingin yliopiston kesätukikokeilusta saatujen kokemusten perusteella lausunnon pyytämättä jättäminen yksinkertaistaa ja nopeuttaa hakemusten käsittelyä. Kokeilun perusteella ei ole ilmennyt, että kevennetty tuen myöntämismenettely aiheuttaisi kesätuen hakemiseen liittyviä väärinkäytöksiä. Lausuntomenettelystä luopuminen vähentäisi myös opintotukihakemuksen käsittelyssä vaadittavien liitteiden määrää ja yksinkertaistaisi muun muassa opintotuen sähköiseen hakemiseen liittyviä menettelyjä.

Opintotuen muutoksenhakulautakuntaa koskevalla esityksellä ei olisi merkittäviä vaikutuksia opintotuki- ja koulumatkatukipäätöksiä koskevaan muutoksenhakuun eikä opintotuen muutoksenhakulautakunnan toimintaan. Asioiden käsittely yhden tuomarin kokoonpanossa nopeuttaisi kyseissä kokoonpanossa käsiteltävien asioiden ratkaisemista.

3.3 Vaikutukset opiskelijan asemaan

Ehdotetut muutokset selkeyttäisivät opintotuen ja koulumatkatuen myöntämistä koskevaa lainsäädäntöä, lisäisivät tukijärjestelmien

ymmärrettävyyttä ja nopeuttaisivat hakemusten käsittelyä.

Ulkomaisessa oppilaitoksessa suoritettavien opintojen sekä yhdistelmäutkintona suoritettavien opintojen opintotukioikeutta koskevat muutosehdotukset poistaisivat tuen myöntämiseen liittyviä epäkohtia lisäten opiskelijoiden yhdenvertaisuutta ja parantaisivat yksittäisten opiskelijoiden oikeutta saada opintotukea.

Ulkomaisessa korkeakoulussa suoritettavan tutkinnon enimmäistukiaikaa koskeva muutos selkeyttäisi tukiajan määrittelyä, mutta saattaisi nykytilaan verrattuna lyhentää tai pidentää opiskelijalle myönnettävää enimmäistukiaikaa muutamalla tukikuukaudella. Muutoksella ei kuitenkaan olisi merkittäviä vaikutuksia opiskelijoiden asemaan, koska ulkomailta tutkinnon suorittaneet käyttävät jo nykyisin keskimäärin vähemmän tukikuukausia kuin Suomessa tutkintoa suorittavat opiskelijat. Ulkomaisessa oppilaitoksessa opintojen suoritustapa on usein myös sellainen, että valtaosa opiskelijoista suoriutuu opinnoistaan opintojen laajuuden mukaisessa tavoiteajassa. Ehdotettu muutos koskisi vain uusia opiskelijoita, joten jo opintonsa aloittaneen opiskelijan enimmäistukiaika ei lyhenisi missään tilanteessa.

Työssäoppimisen ajalta maksettavan ansiotulon rajoittavasta vaikutuksesta luopuminen koulumatkatuen myöntämisessä parantaisi opiskelijoiden toimeentuloa.

Koulumatkatuen lukuvuosittaisen tukikuukausien laskentasäännön muuttaminen voisi tilanteesta riippuen joko lyhentää tai pidentää yksittäisen opiskelijan lukuvuosittaista tukiaikaa yhdellä kuukaudella. Arvion mukaan tukiaika lyhentyisi yhdellä kuukaudella noin 15 prosentilla opiskelijoista ja pidentyisi yhdellä kuukaudella noin 10 prosentilla opiskelijoista. Tukiajan muutoksen vaikutusta on kuitenkin vaikea arvioida, koska oppilaitoksen määrittelemät lukuvuoden opintojen alkamis- ja päättymispäivät vaikuttavat lukuvuoden tukiaikaan. Lisäksi tukiaika voisi nykytilaa vastaavasti vaihdella lukuvuosittain. Ehdotettu kalenterikuukauden opiskelupäiviin perustuva laskentasääntö kuitenkin tekisi tukiajan määrittelystä myös opiskelijan kannalta selkeämpää ja ennustettavampaa.

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu opetus- ja kulttuuriministeriössä yhteistyössä Kansaneläkelaitoksen kanssa. Toisen asteen opintojen enimmäistukiaikaa ja koulumatkatuen tukiajan laskentaa koskevat muutokset perustuvat opintotuen rakenteellista kehittämistä selvittäneen työryhmän muistiossa esitettyihin tukiaikaa koskeneisiin kehittämissuhteisiin (Opintotuen rakenteen kehittäminen. Toisen asteen opintotuen ja opiskelijoiden asumisen tukemisen kehittämissuhteet. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2010:8). Keskeiset opiskelijajärjestöt olivat edustettuina kyseisessä työryhmässä.

Ulkomaisessa oppilaitoksessa suoritettavien opintojen päätoimisuutta ja enimmäistukiaikaa koskevista muutoksista on pyydetty lausunnot keskeisiltä opiskelijajärjestöiltä syksyllä 2011. Opiskelijajärjestöt kannattivat päätoimisuuden määritelmän muuttamista, mutta ilmaisivat huolensa enimmäistukiajan mahdollisesta lyhentymisestä. Edellä on kuitenkin todettu, että vaikka yksittäistapauksissa enimmäistukiajan lyhentymisen muuttamalla tukikuukaudella on mahdollista, tällä ei olisi merkittäviä tosiasiallisia vaikutuksia ulkomailta tutkintoa suorittavien opiskelijoiden asemaan. Muutos sen sijaan selkeyttäisi opiskelijan asemaa, koska enimmäistukiaika ei voisi enää muuttua opintojen aikana.

Opintotukilautakunnan tehtäviä koskevasta muutosehdotuksesta on pyydetty lausunnot korkeakoulujen opintotukilautakunnilta. Lähes kaikki lausunnon antaneet opintotukilautakunnat pitivät ehdotettuja muutoksia kannatettavina. Yleisesti katsottiin, että lausunnotonmenettelystä luopuminen nopeuttaa opinto-

tukihakemusten käsittelyä ja auttaa kohdentamaan lautakuntien käytettävissä olevia resursseja tarkoituksenmukaisemmin. Useissa lausunnoissa todettiin, että lausunnotonmenettelystä luopuminen lisää opiskelijan omaa vastuuta opintojensa suunnittelusta ja edistymisestä, mutta toisaalta opintojen suorittamista pystytään riittävästi valvomaan jo opintojen edistymisen seurannan ja enimmäistukiajan rajaamisen kautta. Eräiden ammattikorkeakoulujen opintotukilautakuntien lausunnoissa tuotiin kuitenkin esille myös kesäopintotukilautakunnista luopumiseen liittyviä mahdollisia ongelmia. Lausunnotonmenettelystä luopumisen jälkeen opintotukilautakunta ei esimerkiksi voisi enää seurata, onko kesäopintosuunnitelman mukaisten opintojen laajuus ja kuuluminen tutkintoon ilmoitettu oikein. Lausunnotonmenettelystä luopuminen saattaisi eräissä lausunnoissa esitettyjen arvioiden mukaan myös lisätä kesäopintotuen hakemiseen liittyviä väärinkäytöksiä.

Opintotuen muutoksenhakulautakuntaa koskeva lakiehdotus on valmisteltu yhteistyössä opintotuen muutoksenhakulautakunnan kanssa. Lakiehdotuksesta on pyydetty lausunto oikeusministeriöltä. Oikeusministeriö kannatti erillisen lain säätämistä ja piti ehdotettua muutosta asioiden käsittelystä yhden tuomarin kokoonpanossa perusteltuna. Lisäksi oikeusministeriö esitti lausunnonaan harkittavaksi eräitä lakitekniisiä muutoksia. Oikeusministeriön esittämät muutosehdotukset on otettu osittain huomioon.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2013 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Opintotukilaki

5 a §. Päätoimiset opinnot. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan lukio-opinnot olisivat aina päätoimisia, jos ne suoritetaan ammatillisen perustutkinnon yhteydessä. Ammatillisen perustutkinnon yhteydessä suoritettavilla lukio-opinnoilla tarkoitettaisiin niin sanottuna yhdistelmäutkintona suoritettavia lukio-opintoja, jotka saatetaan suorittaa myös aikuislukion oppimäärän laajuusina. Ammatillisen perustutkinnon suorittamisen yhteydessä suoritettaviin lukio-opintoihin sovellettaisiin muutoin, mitä on säädetty lukio-opintojen päätoimisuudesta. Lukio-opintojen päätoimisuus edellyttäisi, että opiskelija osallistuisi lukukauden aikana vähintään 10 kurssiin tai niitä vastaaviin opintoihin taikka kahteen ylioppilastutkintoon kuuluvaan kokeeseen.

Pykälän 4 momentin ulkomaisessa oppilaitoksessa suoritettavien opintojen päätoimisuutta koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että opintojen päätoimisuus voitaisiin tarvittaessa arvioida opintotukilaisa tarkoitetulla tavalla, vaikka ulkomainen oppilaitos olisi määriteltyt opinnot sivutoimiseksi tai osa-aikaisiksi. Voimassa olevaa sääntelyä vastaavasti opinnot katsottaisiin kuitenkin aina päätoimisiksi, jos oppilaitos on määriteltyt ne päätoimisiksi. Opintotukea ei voimassa olevaa sääntelyä vastaavasti myönnettäisi kokonaan etäopintoina järjestettäviin opintoihin.

Ehdotetun säännöksen mukaan korkeakouluopinnot voitaisiin katsoa päätoimisiksi, jos opintojen laajuus vastaa keskimäärin vähintään viittä opintopistettä opiskelukuukaudelta kohti. Tämä vastaisi opintotukilain mukaista muiden kuin tutkintoon johtavien korkeakouluopintojen päätoimisuuden määritelmää. Opiskelukuukaudella tarkoitetaan vakiintuneen soveltamiskäytännön mukaan ajanjaksoa opintojen alkamispäivästä seuraavan kuukauden vastaavaa kalenteripäivää edeltävään päivään.

Muut kuin korkeakoulututkintoon johtavat opinnot voitaisiin katsoa päätoimisiksi, jos opintojen laajuus vastaisi pykälän 2 tai 3 momentissa tarkoitettuja päätoimisia opintoja. Lain 5 a §:n 2 momentissa säädetään lukio-opintojen päätoimisuudesta ja 3 momentissa ammatillisten opintojen päätoimisuudesta.

Jos ulkomailla suoritettavien opintojen järjestämistapa tai opintojen mitoitukset poikkeavat Suomessa järjestettävistä opinnoista, voidaan opintojen opintotukilain mukaista päätoimisuutta arvioida opintojen suorittamiseen käytettävän ajan ja työmäärän perusteella.

7 §. Opintotukeen oikeuttava aika. Pykälän 1 momentin mukaan opintotukea myönnetään päätoimisten opintojen ajaksi. Säännöksen sanamuotoa ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että muissa opinnoissa kuin korkeakoulututkintoon johtavissa opinnoissa opintotukea myönnettäisiin päätoimisten opintojen ajaksi. Korkeakoulututkintoon johtavien opintojen opintotukiajasta säädetään kyseisen pykälän 2—8 momenteissa sekä opintotukiasetuksen 6 ja 7 §:ssä. Voimassa olevan lain 7 §:n 1 momentin säännös, jonka mukaan yhtäjaksoisesti vähintään kahdeksan viikkoa kestävät opinnot oikeuttavat kahden tukikuukauden opintotukeen, ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana.

Pykälän 6 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että ulkomaisessa korkeakoulussa suoritettavan tutkinnon enimmäistukiaika määräytyisi ainoastaan tutkinnon laajuuden perusteella eikä lukuvuoden pituus vaikuttaisi tukiajan määrittelyyn. Lisäksi säännöksessä käytetty ilmaisu edellä säädetyn perusteella ehdotetaan muutettavaksi muotoon tässä pykälässä säädetyn perusteella, koska vakiintuneen soveltamiskäytännön mukaan myös ulkomaisessa korkeakoulussa suoritettavan tutkinnon tukiajassa huomioidaan aiemmin käytetyt tukikuukaudet lain 7 §:n 7 momentin sääntelyn mukaisesti.

Tutkinnon laajuudella tarkoitettaisiin lukuvuosien määrään perustuvaa normatiivista suorittamisaikaa. Käytännössä tutkintokohdainen enimmäistukiaika laskettaisiin lain 7 §:n 3 momenttia soveltaen. Yhden korkea-

koulututkinnon tukeen oikeuttava aika määräytyisi kyseisen tutkinnon laajuuden perusteella siten, että tukiaika olisi yhdeksän tukikuukautta tutkinnon laajuuden mukaista lukuvuotta kohti lisättyinä kymmenellä tukikuukaudella. Täydet lukuvuodet ylittävältä puolelta lukuvuodelta tukeen oikeuttava aika olisi viisi tukikuukautta. Esimerkiksi kolmen lukuvuoden laajuisen ulkomaisessa korkeakoulussa suoritettavan tutkinnon tukeen oikeuttava aika olisi 37 tukikuukautta.

Ehdotetun muutoksen jälkeen ulkomaisten korkeakouluopintojen tutkintokohtainen enimmäistukiaika määräytyisi vastaavin perustein kuin Suomessa suoritettavassa tutkinnossa. Lukuvuoden tukikuukausien lukumäärä määräytyisi nykytilaa vastaavasti lain 7 c §:n 1 momentin mukaisesti lukuvuosittaisten opiskelupäivien perusteella. Lukuvoositainen tukiaika olisi tyypillisesti 9–10 tukikuukautta, kuten myös Suomessa harjoitettavissa korkeakouluopinnoissa. Lukuvoositaisen tukiajan lisäksi opiskelijalla olisi mahdollisuus hakea kesäopintotukea.

Pykälän 9 momentissa ehdotetaan säädettäväksi toisen asteen opintojen enimmäistukiajan rajaamisesta. Ehdotetun säännöksen mukaan säännönmukaisen opiskeluajan päätyttyä opintotukea voitaisiin myöntää enintään 12 kuukauden ajalle. Säännönmukaisella opiskeluajalla tarkoitettaisiin ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 31 §:n 1 momentin tai lukiolain 24 §:n 1 momentin mukaista pidentämätöntä suoritusaikaa. Kyseisten säännösten mukaan ammatillista koulutusta suorittavan opiskelijan tulee suorittaa opintonsa enintään yhtä vuotta opintojen laajuudeksi määriteltyä aikaa pidemmässä ajassa, ellei oppilaitos perustellusta syystä myönnä opiskelijalle suoritusaikaa pidennystä. Ammatillisessa peruskoulutuksessa pidentämätön suoritus aika olisi siis yleensä neljä vuotta. Lukion oppimäärä tulee suorittaa enintään neljässä vuodessa, ellei oppilaitos perustellusta syystä myönnä opiskelijalle suoritusaikaa pidennystä. Jos opintojen suoritusaikaa ei ole lainsäädännössä määritelty, säännönmukaiseksi opiskeluajaksi katsottaisiin opetus suunnitelman mukainen tavanomainen suoritus aika.

Ehdotetun säännöksen mukaan opintotukea voitaisiin myöntää 12 kuukauden ajalle. Käy-

tännössä opintotukea voitaisiin myöntää yhden lukuvuoden mittaiselle jaksolle säännönmukaisen opiskeluajan päättymisen jälkeen. Esimerkiksi jos säännönmukainen opiskelu aika on päättynyt 31.5. ja seuraavan lukuvuoden opetus alkaa 10.8., tukea voitaisiin myöntää säännönmukaisen opiskeluajan päättymistä seuraavan 12 kuukauden aikana elokuusta toukokuuhun. Tämän jälkeen opintotukioikeus kyseisissä opinnoissa olisi päätynyt. Jos opiskelija harjoittaa päätoimisia opintoja myös kesäkuukausien aikana, tukea voitaisiin esimerkkitapauksessa myöntää kesäkuusta toukokuuhun, kuitenkin enintään 12 tukikuukautta.

Enimmäistukiajan rajaamisen tavoitteena on kannustaa opiskelijaa suorittamaan viivästyneet opintonsa loppuun tietyn määräajan puitteissa. Säännöksessä tarkoitettu 12 kuukauden ajanjakso ei tarkoita sitä, että opiskelija saisi käyttöönsä 12 tukikuukautta, jotka hän voi käyttää haluamanaan ajankohtana eikä sitä, että opintotukea myönnettäisiin kyseisessä tilanteessa aina 12 tukikuukautta. Säännöksen sanamuoto mahdollistaa poikkeustilanteissa kuitenkin sen, että 12 kuukauden jaksoa voidaan perustellusta syystä siirtää, jos opiskelija joutuu pitämään opinnoissaan taukoa hyväksyttäväksi katsottavasta syystä. Hyväksyttäviä syitä olisivat esimerkiksi varusmiespalveluksen suorittaminen, äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaa taikka sairausloma.

Ehdotetun 9 momentin mukaisen tuen myöntämisessä tulisi huomioida myös lain 7 §:n 1 momentin säännös, jonka mukaan opintotukea myönnetään päätoimisten opintojen ajaksi. Opintojen päätoimisuus arvioitaisiin 5 a §:n säännösten perusteella ja lukuvuoden tukikuukausien lukumäärä määräytyisi lain 7 c §:n säännösten mukaisesti. Opintojen viivästyessä edellytettäisiin lisäksi nykykäytäntöä vastaavasti, että oppilaitos on myöntänyt opiskelijalle pidennystä suoritus aikaan ja jäljellä olevat opinnot ovat opintotukilain mukaan päätoimisia.

9 a §. Opintotukilautakunnan tehtävät. Pykälän 1 momentissa säädetään opintotukilautakuntien tehtävistä. Kyseisen säännöksen 2 kohdasta ehdotetaan poistettavaksi opintotukilautakunnan tehtävä antaa yksittäistapauksissa lausunto Kansaneläkelaitokselle kesäai-

kana harjoitettavien opintojen riittävästä laajuudesta. Kesätukihakemukset ratkaistaisiin ehdotetun muutoksen jälkeen opiskelijan hakemuksessaan ilmoittamien tietojen perusteella ilman lautakunnan antamaa lausuntoa. Opintotukilautakunnan tehtävänä olisi edelleen määrittellä kesäaikana harjoitettavien opintojen riittävä laajuus.

Pykälän 1 momentista ehdotetaan kumottavaksi 3 kohdan mukainen tehtävä määrittellä muiden kuin opiskelijavaihto-ohjelmien mukaisten ulkomailla harjoitettavien opintojen riittävä laajuus ja antaa yksittäistapauksissa lausunto Kansaneläkelaitokselle. Lisäksi 4 kohdan mukainen tehtävä antaa opintolainavähennysoikeuteen liittyviä lausuntoja ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana, koska käytännössä kyseisen säännöksen mukaisia lausuntoja ei ole annettu.

Voimassa olevan 9 a §:n 1 momentin 1 ja 5 kohtien mukaisiin tehtäviin ei ehdoteta muutoksia. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi lakiteknisesti siten, että voimassa olevan säännöksen 5 kohdan mukaisista tehtävistä säädettäisiin ehdotetun säännöksen 3 kohdassa.

14 §. Asumislisä. Pykälän 3 momentin mukaan ulkomailla opiskelevalla on oikeus asumislisään, vaikka hän asuisi samassa asunnossa oman tai puolisonsa lapsen kanssa. Säännöksen sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että säännöksessä todettaisiin ulkomailla opiskelevan ja asuvan olevan oikeutettu asumislisään, vaikka hän asuisi samassa asunnossa oman tai puolisonsa lapsen kanssa. Ehdotettu muutos olisi teknisluonteinen ja vastaisi säännöksen nykyistä soveltamiskäytäntöä. Suomessa asuva opiskelija, joka asuu samassa asunnossa oman tai puolisonsa lapsen kanssa, ei ole oikeutettu asumislisään, vaikka hän opiskelisi ulkomailla. Suomessa asuville perheellisille opiskelijoille voidaan myöntää yleistä asumistukea.

14 a §. Asumislisän määrä. Pykälän 3 momentin mukaan ulkomailla opiskelevan asumislisän määrä on 210 euroa kuukaudessa. Säännöksen sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että säännöksessä todettaisiin asumislisän määrän olevan 210 euroa, jos opiskelija opiskelee ja asuu ulkomailla. Ehdotettu muutos olisi teknisluonteinen ja vastaisi säännöksen nykyistä soveltamiskäytän-

töä. Jos opiskelija opiskelee toisessa valtiossa, mutta asuu Suomessa, asumislisän määrään tulisi soveltaa Suomessa asuvaa opiskelijaa koskevaa sääntelyä.

32 §. Opintotuen muutoksenhakulautakunta. Pykälässä säädetään opintotuen muutoksenhakulautakunnasta. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana, koska ehdotuksen mukaan opintotuen muutoksenhakulautakunnasta säädettäisiin opintotuen muutoksenhakulautakunnasta annettavassa laissa.

1.2 Laki lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta

3 a §. Koulumatkatuen myöntämisen rajoitukset. Pykälän 1 momentin 1 kohta ehdotetaan kumottavaksi, koska rajoitus koulumatkatuen myöntämisestä opiskelijalle, joka saa työssäoppimisen perusteella ansiotuloa vähintään 660 euroa kuukaudessa, ehdotetaan poistettavaksi.

7 §. Myöntäminen ja maksaminen. Koulumatkatuen lukuvuosittaista tukiaikaa koskevaa pykälän 1 momentin säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että tukioikeus perustuisi opiskelupäivien lukumäärään kalenterikuukaudessa. Ehdotetun säännöksen mukaan kalenterikuukausi oikeuttaisi koulumatkatukeen, jos siinä olisi yhtäjaksoisesti vähintään 18 opiskeluaikaa kuuluvaa päivää.

10 §. Virheen korjaaminen. Säännös ehdotetaan kumottavaksi vanhentuneena, koska se vastaa kumotun hallintomenettelylain (598/1982) mukaista sääntelyä. Ehdotetun muutoksen mukaan virheen korjaamisesta säädettäisiin viittauksella opintotukilakiin. Virheen korjaamiseen sovellettaisiin opintotukilain 31 a §:n säännöksiä asiavirheen korjaamisesta ja näiden lisäksi yleislakina hallintolain (434/2003) säännöksiä virheen korjaamisesta. Ehdotettu muutos olisi teknisluonteinen eikä sillä käytännössä muutettaisi virheen korjaamisessa noudatettavia menettelyitä.

14 §. Viittaussäännös. Viittaussäännökseen lisättäisiin voimassa olevan lain 10 §:n kumoamisen johdosta viittaus asiavirheen korjaamisesta.

1.3 Laki opintotuen muutoksenhakulautakunnasta

1 luku. Muutoksenhakulautakunnan tehtävä ja jäsenet

1 §. Tehtävät ja toimivalta. Pykälän 1 momentin mukaan muutoksenhakulautakunta toimisi ensimmäisenä muutoksenhakuasteena opintotukilain sekä lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta annetun lain mukaisissa asioissa. Kyseessä olisi informatiivinen säännös, sillä muutoksenhakuoikeutta koskevat säännökset sisältyvät jo edellä mainittuihin etuuslakeihin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin muutoksenhakulautakunnan organisatorisesta asemasta. Voimassa olevan opintotuen muutoksenhakulautakunnasta annetun asetuksen 1 §:n mukaan opintotuen muutoksenhakulautakunta toimii opetus- ja kulttuuriministeriön yhteydessä. Organisatorisesta asemasta ehdotetaan kuitenkin säädettäväksi laissa. Lisäksi säännöksen sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että muutoksenhakulautakunta toimisi ministeriön hallinnonalalla eikä yhteydessä, koska muutoksenhakulautakunta on tuomioistuimen kaltainen itsenäinen ja riippumaton lainkäyttöelin.

2 §. Kokoonpano. Pykälässä säädettäisiin muutoksenhakulautakunnan kokoonpanosta. Kokoonpano vastaisi voimassa olevan opintotukilain 32 §:n 1 momentin mukaista kokoonpanoa. Muutoksenhakulautakunnassa olisi päätoiminen puheenjohtaja, sivutoiminen varapuheenjohtaja ja neljä muuta sivutoimista jäsentä. Varapuheenjohtajalla ja muilla jäsenillä olisi kullakin henkilökohtainen varajäsen. Henkilökohtaista varajäsentä koskisi, mitä kyseisessä laissa säädetään jäsenestä.

Voimassa olevaa sääntelyä vastaavasti jäsenet toimisivat tuomarin vastuulla.

3 §. Jäsenten kelpoisuus. Pykälässä säädettäisiin muutoksenhakulautakunnan jäsenten kelpoisuusvaatimuksista. Voimassa olevan opintotukilain 32 §:n 2 momentin mukaan puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla tulee olla tuomarin viran hoitamiseen oikeuttava kelpoisuus. Tuomareiden yleisistä kelpoisuusvaatimuksista säädetään tuomareiden

nimittämisestä annetun lain (205/2000) 11 §:n 1 momentissa. Käytännössä muutoksenhakulautakunnan päätoimisen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan kelpoisuusehtona on tuomarin virkaan oikeuttavan tutkinnon eli oikeustieteen ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaminen, kuten muidenkin vastaavien muutoksenhakulautakuntien puheenjohtajien ja varapuheenjohtajien kelpoisuusehdoissa on säädetty. Päätoimisen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan kelpoisuusvaatimukseksi ehdotetaan muun oikeustieteen ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittamista.

Muutoin jäsenten kelpoisuusvaatimukset vastaisivat voimassa olevan opintotukilain 32 §:n 2 momentin mukaisia kelpoisuusvaatimuksia. Muista jäsenistä kahden tulisi olla perehtyneitä korkeakouluopintoihin ja kahden perusopetuksen jälkeisiin yleissivistäviin tai ammatillisiin opintoihin.

4 §. Päätoiminen puheenjohtaja. Pykälän 1 momentin mukaan valtioneuvosto nimittäisi opetus- ja kulttuuriministeriön esityksestä päätoimisen puheenjohtajan toistaiseksi. Säännös vastaisi voimassa olevan lain 32 §:n 2 momentin säännöstä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin päätoimisen puheenjohtajan tehtävistä. Ehdotetun säännöksen mukaan päätoiminen puheenjohtaja johtaisi muutoksenhakulautakuntaa ja vastaisi sen toiminnasta, valvoisi laintulkinnan yhdenmukaisuutta lautakunnan ratkaisuissa sekä vastaisi muutoksenhakulautakunnan hallinnollisista asioista työjärjestyksessä tarkemmin määrättyllä tavalla. Päätoimisen puheenjohtajan tehtävät vastaisivat muiden vastaavien muutoksenhakulautakuntien puheenjohtajille säädettyjä tehtäviä. Lakiin ei ole aiemmin sisällynyt nimenomaista säännöstä opintotuen muutoksenhakulautakunnan päätoimisen puheenjohtajan tehtävistä, mutta käytännössä ehdotettu säännös ei merkitsisi muutosta päätoimisen puheenjohtajan nykyisiin tehtäviin.

5 §. Jäsenten nimittäminen. Pykälässä säädettäisiin jäsenten nimittämisestä. Säännös vastaisi voimassa olevan opintotukilain 32 §:n 2 momentin sääntelyä. Pykälän 1 momentin mukaan valtioneuvosto nimittäisi opetus- ja kulttuuriministeriön esityksestä va-

rapuheenjohtajan ja muut sivutoimiset jäsenet kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Jos jäsenen paikka vapautuisi kesken toimikauden, nimittettäisiin uusi jäsen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että jäsenen oikeuteen pysyä tehtävässään sovellettaisiin, mitä tuomarinviran haltijasta säädetään.

6 §. Tuomarinvala ja -vakuutus. Pykälään ehdotetun säännöksen mukaan päätoimisen puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja muun jäsenen olisi vannottava tuomarinvala tai annettava tuomarinvakuutus, jollei hän ole tehnyt sitä jo aiemmin. Tuomarinvalan ja -vakuutuksen antamisesta säädetään oikeudenkäymiskaaren 1 luvun 6 a ja 7 §:ssä. Tuomarinvalan vannomisesta säädetään vastaavasti voimassa olevan opintotuen muutoksenhakulautakunnasta annetun asetuksen 8 §:ssä.

7 §. Esittelijät. Pykälässä säädettäisiin muutoksenhakulautakunnan esittelijöistä. Muutoksenhakulautakunnassa olisi tarpeellinen määrä esittelijöitä. Esittelijän kelpoisuusvaatimuksena olisi muu oikeustieteen ylempi korkeakoulututkinto kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinto. Kelpoisuusvaatimus vastaisi voimassa olevan opintotuen muutoksenhakulautakunnasta annetun asetuksen 9 §:n mukaista esittelijän kelpoisuusvaatimusta.

2 luku. Asioiden käsittely muutoksenhakulautakunnassa

8 §. Asioiden ratkaiseminen. Pykälässä säädettäisiin asioiden ratkaisemisesta eri kokoonpanoissa. Ehdotetun säännöksen mukaan lainkäyttöasiat ratkaistaisiin esittelystä jaostossa, yhden tuomarin kokoonpanossa tai täysistunnossa. Muut asiat ratkaistaisiin täysistunnossa, jollei työjärjestyksessä toisin määrätä. Muut asiat ovat hallinnollisia asioita, joista osa on tarkoituksenmukaista määrätä työjärjestyksessä esimerkiksi puheenjohtajan ratkaistavaksi. Yhden tuomarin kokoonpano olisi uusi ratkaisukokoonpano lainkäyttöasioiden ratkaisemisessa. Muutoin ehdotettu säännös vastaisi voimassa olevan opintotuen muutoksenhakulautakunnasta annetun asetuksen 1 §:n sääntelyä.

9 §. Jaostot. Voimassa olevan opintotukilain 32 §:n 3 momentin mukaan muutoksenhakulautakunta voi toimia jaostoihin jakaantuneena. Opintotuen muutoksenhakulautakunnasta annetun asetuksen 2 §:n mukaan jaostojen lukumäärästä määrätään työjärjestyksessä. Lautakunnan puheenjohtaja määrää jaostojen puheenjohtajat ja muut jäsenet, ja sama henkilö voidaan määrätä useamman jaoston puheenjohtajaksi. Jaostojen puheenjohtajien ja varapuheenjohtajien tulee olla oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittaneita.

Käytännössä opintotuen muutoksenhakulautakunta on toiminut jakaantuneena kahteen jaostoon, joista toinen käsittelee korkeakouluopiskelijoiden valituksia ja toinen toisen asteen opiskelijoiden valituksia. Kumpaankin jaostoon kuuluu puheenjohtajan lisäksi kaksi kyseistä koulutusmuotoa tuntevaa jäsentä.

Jaostojen kokoonpanoa koskevaa sääntelyä ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että se soveltuvin osin vastaisi muiden vastaavien muutoksenhakulautakuntien jaostoista annettua sääntelyä. Jaostoja koskevissa säännöksissä on yleensä määritelty jaoston jäsenten lukumäärä sekä jaoston puheenjohtajat.

Ehdotetun säännöksen mukaan jaostossa olisi kolme jäsentä, mikä vastaisi jaostojen nykyistä jäsenmäärää. Jaoston puheenjohtajana toimisi muutoksenhakulautakunnan päätoiminen puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja.

Voimassa oleva sääntely on mahdollistanut sen, että jaoston puheenjohtajaksi olisi voitu määrätä kuka tahansa lautakunnan jäsen, joka on suorittanut oikeustieteen ylemmän korkeakoulututkinnon. Jaostojen puheenjohtajina ovat kuitenkin toimineet muutoksenhakulautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja, joten ehdotettu säännös ei käytännössä muuttaisi nykytilaa. Myös muissa vastaavissa muutoksenhakulautakunnissa jaostojen puheenjohtajina toimivat muutoksenhakulautakuntien puheenjohtajat tai varapuheenjohtajat.

Ehdotetun säännöksen mukaan päätoiminen puheenjohtaja määräisi jaostojen puheenjohtajat ja jäsenet. Jaoston muina jäseninä olisi kaksi opintoihin perehtynyttä jäsentä, jotka käytännössä yleensä olisivat kyseisen jaoston käsittelemään koulutusmuotoon pe-

rehtyneitä jäseniä. Jaosto olisi päätösvaltainen, kun kaikki jaoston jäsenet ovat läsnä.

Opintotuen muutoksenhakulautakunnan jäsenmäärä on pienempi kuin muiden vastaavien muutoksenhakulautakuntien ja jaoston päätösvaltaisuus edellyttää kaikkien jäsenten läsnäoloa, joten lautakunnan toiminnan varmistamiseksi jaostojen puheenjohtajien ja jäsenten määräämistä koskeva päätösvalta on perusteltua nykytilaa vastaavasti säilyttää päätoimisella puheenjohtajalla. Jaostojen kokoonpanoa voitaisiin tällöin tarvittaessa muuttaa nopeallakin aikataululla. Sama henkilö voitaisiin tarvittaessa määrätä useamman jaoston puheenjohtajaksi tai jäseneksi.

10 §. Puheenjohtajan ratkaistavat asiat. Pykälässä säädettäisiin asioista, jotka muutoksenhakulautakunnan päätoiminen puheenjohtaja tai sivutoiminen varapuheenjohtaja ratkaisisi yksin esittelystä niin sanotussa yhden tuomarin kokoonpanossa. Ehdotetut tilanteet, joissa asia voitaisiin ratkaista yhden tuomarin kokoonpanossa, vastaisivat pääosin muista vastaavista muutoksenhakulautakunnista annettua sääntelyä. Ehdotettu säännös olisi uusi.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan yhden tuomarin kokoonpanossa ratkaistaisiin asiat, joissa on kyse valituksen tai poistohakemuksen peruuttamisesta. Valitus ja poistohakemus raukeavat peruuttamisen vuoksi eikä asian ratkaiseminen edellytä oikeudellista harkintaa.

Momentin 2 kohdan mukaan yhden tuomarin kokoonpanossa ratkaistaisiin asiat, joissa on kyse hallintolainkäyttölain 51 §:n 2 momentin mukaisesta valituksen tai hakemuksen tutkimatta jättämisestä. Hallintolainkäyttölain 51 §:n 2 momentissa säädetään asian tutkimatta jättämisestä prosessinedellytyksen puuttuessa. Kyseisen säännöksen mukaan valitus tai vaatimus jätetään tutkimatta, jos valitusta ei ole tehty määräajassa tai jos asian taikka siinä esitetyn vaatimuksen ratkaisemiselle on muu este. Myöhässä saapuneet valitukset voitaisiin käsitellä yhden tuomarin kokoonpanossa ainakin silloin, jos myöhästymiselle ei ole esitetty painavia syitä.

Muu este vaatimuksen tutkimiselle voisi olla esimerkiksi silloin, jos valitus tai hakemus on tehty ennenaikaisesti tai se koskee asiaa, jonka tutkiminen ei kuulu opintotuen

muutoksenhakulautakunnan toimivaltaan. Yhden tuomarin kokoonpanossa voitaisiin käsitellä myös esimerkiksi sellaiset puutteelliset valitukset, joita muutoksenhakija ei ole pyynnöstä huolimatta täydentänyt ja joita ei puutteellisuuden vuoksi voida käsitellä.

Momentin 3 kohdan mukaan yhden tuomarin kokoonpanossa voitaisiin ratkaista asia, joka uuden selvityksen johdosta kokonaisuudessaan palautetaan tai siirretään Kansaneläkelaitokselle tai opintotukilautakunnalle. Asia voidaan palauttaa esimerkiksi tilanteessa, jossa Kansaneläkelaitos tai opintotukilautakunta hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen kokonaan sen jälkeen, kun valitus on jo toimitettu muutoksenhakuelimelle. Tilanne vastaa valituksen raukeamista valituksen peruuttamisen johdosta.

Momentin 4 kohdan mukaan yhden tuomarin kokoonpanossa voitaisiin ratkaista hakemus tietojen tai asiakirjojen tiedoksisaannista oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetun lain (381/2007) nojalla tai pyyntö tiedon antamisesta asiakirjasta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) nojalla.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin 1 momentissa tarkoitettun asian käsittelemisestä laajemmassa kokoonpanossa, jos asian laatu sitä edellyttää. Puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja voisi harkintansa mukaan siirtää jaostossa ratkaistavaksi sellaiset asiat, jotka vaativat laajempaa selvittelyä tai joissa on vaativampia oikeudellisia ongelmia. Kokoonpanosta päättäminen jäisi viime kädessä lautakunnan harkintaan eikä valittajalla olisi oikeutta vaatia, että asia tulisi käsitellä laajemmassa kokoonpanossa.

11 §. Täysistunto. Pykälässä säädettäisiin muutoksenhakulautakunnan täysistunnosta. Voimassa olevan opintotuen muutoksenhakulautakunnasta annetun asetuksen 4 §:n mukaan jaoston puheenjohtaja voi määrätä taikka jaosto siirtää asian käsiteltäväksi täysistunnossa, jos lautakunnassa ratkaistavalla asialla on periaatteellista merkitystä lain soveltamisen kannalta muissa vastaavanlaisissa tapauksissa tai jos jaoston ratkaisu tulisi poikkeamaan aikaisemmasta käytännöstä.

Muutoksenhakulautakunnan täysistuntoa koskeva sääntely ehdotetaan siirrettäväksi asetuksesta lakiin. Täysistuntoa koskevaa

sääntelyä ehdotetaan myös täsmennettäväksi siten, että päätoiminen puheenjohtaja, varapuheenjohtaja tai jaosto voisi määrätä asian käsiteltäväksi täysistunnossa. Ehdotettu säännös vastaisi muiden vastaavien muutoksenhakulautakuntien täysistuntokäsittelystä annettua sääntelyä.

Täysistunto olisi päätösvaltainen, kun täysistunnon puheenjohtajana toimiva päätoiminen puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sekä vähintään neljä muuta jäsentä ovat läsnä. Täysistunnon muuna jäsenenä voisi toimia myös varapuheenjohtaja, jos hän ei toimi täysistunnon puheenjohtajana. Ehdotettu sääntely vastaisi voimassa olevaa opintotuen muutoksenhakulautakunnasta annetun asetuksen 3 §:n sääntelyä.

12 §. Hallintolainkäyttölain soveltaminen. Pykälässä säädettäisiin hallintolainkäyttölain soveltamisesta asian käsittelyssä. Säännös vastaisi voimassa olevan lain 32 §:n 4 momentin sääntelyä.

13 §. Käsittelyn julkisuus. Pykälässä säädettäisiin käsittelyn julkisuudesta. Säännös vastaisi voimassa olevan lain 32 §:n 5 momentin sääntelyä.

14 §. Päätöksen tiedoksianto. Pykälässä säädettäisiin päätöksen tiedoksiannosta. Säännös vastaisi voimassa olevan lain 32 §:n 6 momentin sääntelyä.

3 luku. Erinäiset säännökset

15 §. Työjärjestys. Pykälä sisältäisi valtuutuksen työjärjestyksen antamiseen. Ehdotetun säännöksen mukaan työskentelyn järjestämisestä muutoksenhakulautakunnassa määrättäisiin tarkemmin työjärjestyksessä, jonka muutoksenhakulautakunnan täysistunto vahvistaa. Työjärjestyksessä määrättäisiin lisäksi laissa määritellyistä asioista. Valtuutussäännös työjärjestyksen antamiseen vastaisi muista vastaavista muutoksenhakulautakunnista annettua sääntelyä.

16 §. Voimaantulo. Ehdotetun voimaantulosäännöksen mukaan laki tulisi voimaan 1 päivänä toukokuuta 2013. Ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

2 Voimaantulo

Lait opintotukilain muuttamisesta sekä luokio- ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta annetun lain muuttamisesta ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä elokuuta 2013. Opintotukilain 9 a §:n 1 momentti tulisi voimaan jo 1 päivänä kesäkuuta 2013. Lain 32 § kumoaminen tulisi voimaan opintotuen muutoksenhakulautakunnasta annettavan lain voimaan tullessa eli 1 päivänä toukokuuta 2013.

Lain 7 §:n 9 momentin enimmäistukiaikaa koskevaa rajausta sovellettaisiin 1 päivästä elokuuta 2013 myönnettävään opintotukeen. Vaikka kyseisessä säännöksessä tarkoitettu opiskelijan säännönmukainen opiskeluaika olisi päättynyt ja opiskelijalle olisi myönnetty opintotukea säännönmukaisen opiskeluajan ylittävälle ajalle jo ennen säännöksen voimaantuloa, voitaisiin opiskelijalle säännöksen perusteella myöntää opintotukea vielä 12 kuukauden ajalle säännöksen voimaantulon jälkeen, jos muut edellytykset tuen myöntämiseksi täyttyvät. Käytännössä opintotukilain 7 §:n 9 momentin mukainen toisen asteen opintojen enimmäistukiaikaa koskeva rajausta vaikuttaisi opiskelijan opintotukioikeuteen 1 päivästä elokuuta 2014 lukien. Näin opinnoissaan viivästyneille opiskelijoille varmistettaisiin lain vahvistamisen jälkeen riittävän pitkä siirtymäaika opintojensa järjestämiseen.

Opintotukilautakunnan tehtäviä koskevan 9 a §:n 1 momentin ehdotetaan tulemaan voimaan jo 1 päivänä kesäkuuta 2013, jotta vuonna 2013 kesäkuukausille myönnettävissä opintotuessa sovellettaisiin kaikkien kuukausien osalta yhtenäisiä myöntöperusteita. Ulkomailla harjoitettavissa muissa kuin opiskelijavaihto-ohjelmien mukaisissa opinnoissa lausuntomenettelystä luovutettaisiin 1 päivänä kesäkuuta 2013 tai myöhemmin alkavien ulkomaisten opiskelujaksojen osalta. Ennen säännöksen voimaantuloa alkavien ulkomaisten opintojaksojen osalta edellytettäisiin lautakunnan antamaa lausuntoa opintojen riittävästä laajuudesta, vaikka opintojakso päättyisi 1 päivänä kesäkuuta 2013 tai myöhemmin.

Lain 7 §:n 6 momentin ulkomaisessa korkeakoulussa suoritettavan tutkinnon enimmäistukiajan laskentaa koskevaa säännöstä

sovellettaisiin, jos opiskelija on ottanut opiskelijavalinnassa opiskelupaikan vastaan tai ilmoittautunut ensimmäisen kerran läsnä olevaksi kyseisissä opinnoissa 1 päivänä elokuuta 2013 tai myöhemmin. Ennen tätä ajankohtaa aloitettuihin opintoihin sovellettaisiin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Ehdotettu muutos ei siis vaikuttaisi ennen muutoksen voimaantuloa aloitettujen opintojen tukiaikaan.

Laki opintotuen muutoksenhakulautakunnasta on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä toukokuuta 2013. Nykyisen opintotuen

muutoksenhakulautakunnan toimikausi päättyy 30 päivänä huhtikuuta 2013, joten muutosten on perusteltua tulla voimaan uuden toimikauden alusta lukien. Yhden tuomarin kokoonpanossa voitaisiin lakiin ehdotetun 10 §:n mukaisesti ratkaista asioita, jotka ovat tulleet vireille muutoksenhakulautakunnassa 1 päivänä toukokuuta 2013 tai myöhemmin.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**opintotukilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan opintotukilain (65/1994) 32 § sellaisena kuin se on laeissa 1322/2003, 1080/2006, 390/2007 ja 1321/2010, sekä
muutetaan 5 a §:n 2 ja 4 momentti, 7 §:n 1, 6 ja 9 momentti, 9 a §:n 1 momentti, 14 §:n 3 momentti ja 14 a §:n 3 momentti,
 sellaisina kuin ne ovat 5 a §:n 2 ja 4 momentti laissa 345/2004, 7 §:n 1, 6 ja 9 momentti laissa 52/2011, 9 a §:n 1 momentti ja 14 a §:n 3 momentti laissa 408/2005 sekä 14 §:n 3 momentti laissa 792/2007, seuraavasti:

5 a §

Päätoimiset opinnot

Lukio-opinnot ovat päätoimisia, jos niiden oppimäärän mukainen laajuus on yhteensä vähintään 75 kurssia tai jos ne suoritetaan ammatillisen perustutkinnon yhteydessä. Lisäksi edellytetään, että opiskelija osallistuu lukukauden aikana vähintään 10 kurssiin tai niitä vastaaviin opintoihin taikka kahteen ylioppilastutkintoon kuuluvaan kokeeseen. Sisäoppilaitoksessa järjestetyt lukio-opinnot katsotaan kuitenkin aina päätoimisiksi.

Ulkomaisessa oppilaitoksessa suoritettavat opinnot ovat päätoimisia, jos oppilaitos on määritellyt ne päätoimisiksi. Korkeakouluopinnot voidaan katsoa päätoimisiksi myös, jos opintojen laajuus vastaa keskimäärin vähintään viittä opintopistettä opiskelukuukautta kohti. Muut opinnot voidaan katsoa päätoimisiksi myös, jos opintojen laajuus vastaa 2 tai 3 momentissa tarkoitettuja päätoimisia opintoja. Opintotukea ei kuitenkaan myönnetä kokonaan etäopintoina järjestettäviin opintoihin.

7 §

Opintotukeen oikeuttava aika

Muissa opinnoissa kuin korkeakoulututkintoon johtavissa opinnoissa opintotukea myönnetään päätoimisten opintojen ajaksi.

Ulkomaisessa korkeakoulussa suoritettavassa tutkinnossa opintotukeen oikeuttava aika määräytyy tässä pykälässä säädetyin perustein tutkinnon laajuuden perusteella.

Muussa oppilaitoksessa säännönmukaisen opiskeluajan päätyttyä opintotukea voidaan myöntää enintään 12 kuukauden ajalle. Säännönmukaisella opiskeluajalla tarkoitetaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 31 §:n 1 momentin tai lukiolain 24 §:n 1 momentin mukaista pidentämätöntä suoritus-aikaa taikka opetussuunnitelman mukaista suoritus-aikaa, jos suoritus-aikaa ei ole lain-säädännössä määritelty.

9 a §

Opintotukilautakunnan tehtävät

Opintotukilautakunnan tehtävänä on:

- 1) seurata opintojen edistymistä ja antaa oma-aloitteisesti taikka Kansaneläkelaitoksen tai opiskelijan pyynnöstä lausunto opintojen edistymisestä;
- 2) määritellä kesäaikana harjoitettavien opintojen riittävä laajuus;
- 3) antaa oma-aloitteisesti taikka Kansaneläkelaitoksen tai opiskelijan pyynnöstä lausunto siitä, voidaanko enimmäisajan opintotukea saaneen opiskelijan opintotukeen oikeuttavaa aikaa pidentää 7 a §:ssä säädetyllä tavalla.

14 §

Asumislisä

Ulkomailla opiskelevalle myönnetään asumislisää samoin edellytyksin kuin Suomessa opiskelevalla ja asuvalla on kuitenkin oikeus asumislisään sen estämättä, mitä 1 momentin 2 kohdassa säädetään.

14 a §

Asumislisän määrä

Asumislisän määrä on 210 euroa kuukaudessa, jos opiskelija opiskelee ja asuu ulkomailla. Valtioneuvoston asetuksella voidaan

säättää asumislisän määrästä maissa, joissa vuokrataso on alhainen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 9 a §:n 1 momentti tulee kuitenkin voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2013. Lain 32 §:n kumoaminen tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lain 7 §:n 6 momenttia sovelletaan, jos opiskelija on ottanut opiskelijavalinnassa opiskelupaikan vastaan tai ilmoittautunut ensimmäisen kerran läsnä olevaksi kyseisissä opinnoissa 1 päivänä elokuuta 2013 tai myöhemmin. Ennen tätä ajankohtaa aloitettuihin opintoihin sovelletaan tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

2.

Laki**lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden
koulumatkatuesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta annetun lain (48/1997) 3 a §:n 1 momentin 1 kohta ja 10 §, sellaisina kuin ne ovat, 3 a §:n 1 momentin 1 kohta laissa 1389/2007 ja 10 § laissa 346/2004, sekä
muutetaan 7 §:n 1 momentti ja 14 §, sellaisina kuin ne ovat, 7 §:n 1 momentti laissa 53/2011 ja 14 § laissa 365/2004, seuraavasti:

7 §

Myöntäminen ja maksaminen

Koulumatkatuen myöntää Kansaneläkelaitos. Kalenterikuukausi oikeuttaa koulumatkatukeen, jos siinä on yhtäjaksoisesti vähintään 18 opiskeluaikaan kuuluvaa päivää.

opintotukilaissa säädetään opintotuen toimeenpanosta, tarkistamisesta ja keskeyttämisestä, takaisinperinnästä ja takaisinperintäsaatavan vanhentumisesta, itseoikaisusta, päätöksen poistamisesta, asiavirheen korjauksesta, tietojen saamisesta, käytöstä ja luovuttamisesta, ulosmittaus- ja siirtokiellosta sekä rahoituksesta.

14 §

Viittaussäännös

Jollei tässä laissa toisin säädetä, koulumatkatukea koskevassa asiassa noudatetaan, mitä

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

3.

Laki**opintotuen muutoksenhakulautakunnasta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

<p style="text-align: center;">1 luku</p> <p style="text-align: center;">Muutoksenhakulautakunnan tehtävä ja jäsenet</p> <p style="text-align: center;">1 §</p> <p style="text-align: center;"><i>Tehtävä ja toimivalta</i></p> <p>Opintotuen muutoksenhakulautakunta (<i>muutoksenhakulautakunta</i>) toimii ensimmäisenä muutoksenhakuasteena opintotukilain (65/1994) sekä lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta annetun lain (48/1997) mukaisissa asioissa.</p> <p>Muutoksenhakulautakunta toimii opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla.</p> <p style="text-align: center;">2 §</p> <p style="text-align: center;"><i>Kokoonpano</i></p> <p>Muutoksenhakulautakunnassa on päätoiminen puheenjohtaja, sivutoiminen varapuheenjohtaja ja neljä muuta sivutoimista jäsentä. Varapuheenjohtajalla ja muilla jäsenillä on kullakin henkilökohtainen varajäsen. Mitä tässä laissa säädetään jäsenestä, sovelletaan myös henkilökohtaiseen varajäseneseen.</p> <p>Jäsenet toimivat tuomarin vastuulla.</p> <p style="text-align: center;">3 §</p> <p style="text-align: center;"><i>Jäsenten kelpoisuus</i></p> <p>Päätoimisen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla muun oikeustieteen ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittaneita.</p>	<p style="text-align: center;">4 §</p> <p style="text-align: center;"><i>Päätoiminen puheenjohtaja</i></p> <p>Valtioneuvosto nimittää opetus- ja kulttuuriministeriön esityksestä päätoimisen puheenjohtajan toistaiseksi.</p> <p>Päätoiminen puheenjohtaja johtaa muutoksenhakulautakuntaa ja vastaa sen toiminnasta, valvoo laintulkinnan yhdenmukaisuutta lautakunnan ratkaisuisissa sekä vastaa lautakunnan hallinnollisista asioista työjärjestyksessä tarkemmin määrättyllä tavalla.</p> <p style="text-align: center;">5 §</p> <p style="text-align: center;"><i>Jäsenten nimittäminen</i></p> <p>Valtioneuvosto nimittää opetus- ja kulttuuriministeriön esityksestä varapuheenjohtajan ja muut sivutoimiset jäsenet kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Jos sivutoimisen jäsenen paikka vapautuu kesken toimikauden, nimetään uusi jäsen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.</p> <p>Jäsenen oikeuteen pysyä tehtävässään sovelletaan, mitä tuomarinviran haltijasta säädetään.</p> <p style="text-align: center;">6 §</p> <p style="text-align: center;"><i>Tuomarinvala ja -vakuutus</i></p> <p>Päätoimisen puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja muun jäsenen on vannottava tuomarinvala tai annettava tuomarinvakuutus, jollei hän ole tehnyt sitä jo aiemmin. Valan ja</p>
---	--

vakuutuksen antamisesta säädetään oikeudenkäymiskaaren 1 luvun 6 a ja 7 §:ssä.

7 §

Esittelijät

Muutoksenhakulautakunnassa on tarpeellinen määrä esittelijöitä. Esittelijällä on oltava muu oikeustieteen ylempi korkeakoulututkinto kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinto.

2 luku

Asioiden käsittely muutoksenhakulautakunnassa

8 §

Asioiden ratkaiseminen

Lainkäyttöasiat ratkaistaan esittelystä jaostossa, yhden tuomarin kokoonpanossa tai täysistunnossa.

Muut asiat ratkaistaan täysistunnossa, jollei työjärjestyksessä toisin määrätä.

9 §

Jaostot

Jaostossa on kolme jäsentä. Jaoston puheenjohtajana on päätoiminen puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja muina jäseninä kaksi opintoihin perehtynyttä jäsentä. Muutoksenhakulautakunnan päätoiminen puheenjohtaja määrää jaostojen puheenjohtajat ja muut jäsenet.

Jaosto on päätösvaltainen, kun kaikki jaoston jäsenet ovat läsnä.

10 §

Puheenjohtajan ratkaistavat asiat

Päätoiminen puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ratkaisee asiat, joissa on kysymys:

1) valituksen tai poistohakemuksen peruuttamisesta;

2) hallintolainkäyttölain (586/1996) 51 §:n 2 momentin mukaisesta valituksen tai hakemuksen tutkimatta jättämisestä;

3) uuden selvityksen johdosta Kansaneläkelaitokselle tai opintotukilautakunnalle kokonaisuudessaan palautettavasta tai siirrettävästä asiasta; taikka

4) hakemuksesta, joka koskee tietojen tai asiakirjojen tiedoksisaantia oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetun lain (381/2007) nojalla tai pyynnöstä, joka koskee tiedon antamista asiakirjasta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) nojalla.

Edellä 1 momentissa tarkoitettut asiat voidaan ratkaista kuitenkin myös 9 §:ssä tarkoitettussa jaostossa, jos asian laatu sitä edellyttää.

11 §

Täysistunto

Jos lautakunnassa ratkaistavalla asialla on periaatteellista merkitystä lain soveltamisen kannalta muissa vastaavanlaisissa tapauksissa tai jos jaoston ratkaisu tulisi poikkeamaan aikaisemmasta käytännöstä, päätoiminen puheenjohtaja, varapuheenjohtaja tai jaosto voi määrätä asian käsiteltäväksi täysistunnossa.

Täysistunto on päätösvaltainen, kun täysistunnon puheenjohtajana toimiva päätoiminen puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään neljä muuta jäsentä ovat läsnä.

12 §

Hallintolainkäyttölain soveltaminen

Asian käsittelyyn muutoksenhakulautakunnassa sovelletaan hallintolainkäyttölakia, jollei erikseen toisin säädetä.

Mitä hallintolainkäyttölain 38 §:ssä säädetään suullisen käsittelyn toimittamisesta yksityisen asianosaisen pyynnöstä hallinto-oikeudessa, koskee suullisen käsittelyn toimittamista muutoksenhakulautakunnassa. Muutoksenhakulautakunnassa sovelletaan myös asian käsittelyä ja selvittämistä koskevia hallintolainkäyttölain 37 ja 39—50 §:n säännöksiä sen estämättä, mitä mainitun lain 2 §:n 1 momentissa säädetään.

Muutoksenhakulautakunnan toimivaltaan kuuluvassa asiassa ei noudateta hallintolainkäyttölain 11 luvun säännöksiä ylimääräisestä muutoksenhausta. Päätöksen poistamista koskevaan menettelyyn sovelletaan muuten, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään valituksesta.

13 §

Käsittelyn julkisuus

Oikeudenkäynnin julkisuuteen muutoksenhakulautakunnassa ja muutoksenhakulautakunnan ratkaisukokoonpanoon asiassa, joka koskee oikeudenkäynnin julkisuutta, sovelletaan oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annettua lakia.

14 §

Päätöksen tiedoksianto

Muutoksenhakulautakunnan päätös voidaan antaa tiedoksi lähettämällä se postitse kirjeellä vastaanottajalle hänen ilmoitta-

maansa postiosoitteeseen. Valittajan katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on postitettu, jollei muuta näytetä.

3 luku

Erinäiset säännökset

15 §

Työjärjestys

Työskentelyn järjestämisestä muutoksenhakulautakunnassa määrätään tarkemmin työjärjestyksessä, jonka muutoksenhakulautakunnan täysistunto vahvistaa.

16 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Helsingissä 17 päivänä syyskuuta 2012

Pääministerin sijainen, valtiovarainministeri

JUTTA URPILAINEN

Kulttuuri- ja urheiluministeri *Paavo Arhinmäki*

Laki

opintotukilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan opintotukilain (65/1994) 32 § sellaisena kuin se on laeissa 1322/2003, 1080/2006, 390/2007 ja 1321/2010, sekä
muutetaan 5 a §:n 2 ja 4 momentti, 7 §:n 1, 6 ja 9 momentti, 9 a §:n 1 momentti, 14 §:n 3 momentti ja 14 a §:n 3 momentti,
 sellaisina kuin ne ovat 5 a §:n 2 ja 4 momentti laissa 345/2004, 7 §:n 1, 6 ja 9 momentti laissa 52/2011, 9 a §:n 1 momentti ja 14 a §:n 3 momentti laissa 408/2005 sekä 14 §:n 3 momentti laissa 792/2007, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

5 a §

Päätöiset opinnot

Lukio-opinnot ovat päätöisiä, kun niiden oppimäärän mukainen laajuus on yhteensä vähintään 75 kurssia. Lisäksi edellytetään, että opiskelija osallistuu lukukauden aikana vähintään 10 kurssiin tai niitä vastaaviin opintoihin taikka kahteen ylioppilastutkintoon kuuluvaan kokeeseen. Sisäoppilaitoksessa järjestetyt lukio-opinnot katsotaan kuitenkin aina päätöisiksi.

Ulkomaisessa oppilaitoksessa suoritettavat opinnot ovat päätöisiä, kun oppilaitos on ne määritellyt päätöisiksi. Jos oppilaitos ei ole määritellyt opintojen päätöisyyttä, ulkomailta suoritettaviin opintoihin voidaan soveltaa 1—3 momenttia. Opintotukea ei kuitenkaan myönnetä kokonaan etäopintoina järjestettyihin opintoihin.

Ehdotus

5 a §

Päätöiset opinnot

Lukio-opinnot ovat päätöisiä, *jos* niiden oppimäärän mukainen laajuus on yhteensä vähintään 75 kurssia *tai jos ne suoritetaan ammatillisen perustutkinnon yhteydessä*. Lisäksi edellytetään, että opiskelija osallistuu lukukauden aikana vähintään 10 kurssiin tai niitä vastaaviin opintoihin taikka kahteen ylioppilastutkintoon kuuluvaan kokeeseen. Sisäoppilaitoksessa järjestetyt lukio-opinnot katsotaan kuitenkin aina päätöisiksi.

Ulkomaisessa oppilaitoksessa suoritettavat opinnot ovat päätöisiä, *jos* oppilaitos on määritellyt ne päätöisiksi. *Korkeakouluopinnot voidaan katsoa päätöisiksi myös, jos opintojen laajuus vastaa keskimäärin vähintään viittä opintopistettä opiskelukuukautta kohti. Muut opinnot voidaan katsoa päätöisiksi myös, jos opintojen laajuus vastaa 2 tai 3 momentissa tarkoitettuja päätöisiä*

opintoja. Opintotukea ei kuitenkaan myönnetä kokonaan etäopintoina järjestettäviin opintoihin.

7 §

Opintotukeen oikeuttava aika

Opintotukea myönnetään päätoimisten opintojen ajaksi. *Yhtäjaksoisesti vähintään kahdeksan viikkoa kestävät opinnot oikeuttavat kahden tukikuukauden opintotukeen.*

Ulkomaisessa korkeakoulussa suoritettavassa tutkinnossa opintotukeen oikeuttava aika määräytyy edellä säädetyin perustein tutkinnon laajuuden ja lukuvuoden pituuden perusteella.

Ammatilliseen tutkintoon johtavassa koulutuksessa opintotukea voi saada enintään ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 31 §:n 1 momentissa tarkoitetuksi ajaksi. Lukiokoulutuksessa opintotukea voi saada enintään lukiolain 24 §:n 1 momentissa tarkoitetuksi ajaksi.

9 a §

Opintotukilautakunnan tehtävät

Opintotukilautakunnan tehtävänä on:

- 1) seurata opintojen edistymistä ja antaa oma-aloitteisesti taikka Kansaneläkelaitoksen tai opiskelijan pyynnöstä lausunto opintojen edistymisestä;
- 2) määritellä kesäaikana harjoitettavien opintojen riittävä laajuus ja antaa yksittäistapauksissa lausunto Kansaneläkelaitokselle;
- 3) määritellä muiden kuin opiskelijavaihto-ohjelmien mukaisten ulkomailla harjoitettavien opintojen riittävä laajuus ja antaa yksittäistapauksissa lausunto Kansaneläkelaitokselle;
- 4) antaa Kansaneläkelaitoksen tai opiskelijan pyynnöstä lausunto siitä, onko opintolainan valtiontakauksen saanut,

7 §

Opintotukeen oikeuttava aika

Muissa opinnoissa kuin korkeakoulututkintoon johtavissa opinnoissa opintotukea myönnetään päätoimisten opintojen ajaksi.

Ulkomaisessa korkeakoulussa suoritettavassa tutkinnossa opintotukeen oikeuttava aika määräytyy tässä pykälässä säädetyin perustein tutkinnon laajuuden perusteella.

Muussa oppilaitoksessa säännönmukaisen opiskeluajan päätyttyä opintotukea voidaan myöntää enintään 12 kuukauden ajalle. Säännönmukaisella opiskeluajalla tarkoitetaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 31 §:n 1 momentin tai lukiolain 24 §:n 1 momentin mukaista pidentämätöntä suoritusaikaa taikka opetussuunnitelman mukaista suoritusaikaa, jos suoritusaikaa ei ole lain-säädännössä määritelty.

9 a §

Opintotukilautakunnan tehtävät

Opintotukilautakunnan tehtävänä on:

- 1) seurata opintojen edistymistä ja antaa oma-aloitteisesti taikka Kansaneläkelaitoksen tai opiskelijan pyynnöstä lausunto opintojen edistymisestä;
- 2) määritellä kesäaikana harjoitettavien opintojen riittävä laajuus;
- 3) antaa oma-aloitteisesti taikka Kansaneläkelaitoksen tai opiskelijan pyynnöstä lausunto siitä, voidaanko enimmäisajan opintotukea saaneen opiskelijan opintotukeen oikeuttavaa aikaa pidentää 7 a §:ssä säädetyllä tavalla.

joka on suorittanut tutkinnon, oikeutettu opintolainavähennykseen;

- 5) antaa oma-aloitteisesti taikka Kansaneläkelaitoksen tai opiskelijan pyynnöstä lausunto siitä, voidaanko enimmäisajan opintotukea saaneen opiskelijan opintotukeen oikeuttavaa aikaa pidentää 7 a §:ssä säädetyllä tavalla.

14 §

Asumislisä

Ulkomailla opiskelevalle myönnetään asumislisää samoin edellytyksin kuin Suomessa opiskelevalle. Ulkomailla opiskelevalla on kuitenkin oikeus asumislisään sen estämättä, mitä 1 momentin 2 kohdassa säädetään.

14 a §

Asumislisän määrä

Ulkomailla opiskelevan asumislisän määrä on 210 euroa kuukaudessa. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää asumislisän määrästä maissa, joissa vuokrataso on alhainen.

32 §

Opintotuen muutoksenhakulautakunta

Opintotuen muutoksenhakulautakunnassa on päätoiminen puheenjohtaja, sivutoiminen varapuheenjohtaja ja neljä muuta sivutoimista jäsentä. Varapuheenjohtajalla ja jäsenillä on kullakin henkilökohtainen varajäsen. Lautakunnan jäsenet toimivat tuomarin vastuulla.

*Valtioneuvosto nimittää opetusministeriön esityksestä päätoimisen puheenjohtajan tois-
taiseksi ja muut jäsenet sekä heidän vara-
jäsenensä kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Jä-
senen tai varajäsenen paikan vapautuessa
kesken toimikauden hänelle määrätään seu-
raaja jäljellä olevaksi toimikaudeksi. Jäsen-
ten oikeudesta pysyä tehtävässään on muuten*

14 §

Asumislisä

Ulkomailla opiskelevalle myönnetään asumislisää samoin edellytyksin kuin Suomessa opiskelevalle. Ulkomailla opiskelevalla ja asuvalla on kuitenkin oikeus asumislisään sen estämättä, mitä 1 momentin 2 kohdassa säädetään.

14 a §

Asumislisän määrä

*Asumislisän määrä on 210 euroa kuukau-
dessa, jos opiskelija opiskelee ja asuu ulko-
mailla. Valtioneuvoston asetuksella voidaan
säätää asumislisän määrästä maissa, joissa
vuokrataso on alhainen.*

32 §

Opintotuen muutoksenhakulautakunta

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

voimassa, mitä tuomarinviran haltijasta säädetään. Puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla tulee olla tuomarin viran hoitamiseen oikeuttava kelpoisuus. Muista jäsenistä kahdella tulee olla korkeakouluopintojen ja kahdella peruskoulun jälkeisten yleissivistävien tai ammatillisten opintojen hyvä tuntemus.

Muutoksenhakulautakunta voi toimia jaostoihin jakautuneena. Tarkemmat säännökset lautakunnasta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Asian käsittelyyn opintotuen muutoksenhakulautakunnassa sovelletaan hallintolainkäyttölakia (586/1996), jollei erikseen toisin säädetä. Mitä hallintolainkäyttölain 38 §:ssä säädetään suullisen käsittelyn toimittamisesta yksityisen asianosaisen pyynnöstä hallinto-oikeudessa, koskee suullisen käsittelyn toimitamista opintotuen muutoksenhakulautakunnassa. Muutoksenhakulautakunnassa sovelletaan myös asian käsittelyä ja selvittämistä koskevia hallintolainkäyttölain 37 ja 39—50 §:n säännöksiä sen estämättä, mitä mainitun lain 2 §:n 1 momentissa säädetään. Muutoksenhakulautakunnan toimivaltaan kuuluvassa asiassa ei noudateta hallintolainkäyttölain 11 luvun säännöksiä ylimääräisestä muutoksenhausta. Menettelystä päätöksen poistamisessa on muuten soveltuvin osin voimassa, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään valituksesta.

Oikeudenkäynnin julkisuudesta opintotuen muutoksenhakulautakunnassa ja muutoksenhakulautakunnan ratkaisukokoonpanosta asiassa, joka koskee oikeudenkäynnin julkisuutta, on voimassa, mitä oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetussa laissa (381/2007) säädetään.

Opintotuen muutoksenhakulautakunnan päätös voidaan antaa tiedoksi lähettämällä se postitse kirjeellä vastaanottajalle hänen opintotuen muutoksenhakulautakunnalle ilmoittamaansa postiosoitteeseen. Valittajan katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on postitettu hänen ilmoittamallaan osoitteella, jollei muuta näytetä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 9 a §:n 1 momentti tulee kuitenkin voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2013. Lain 32 §:n kumoaminen tulee voimaan päivänä

kuuta 20 .

Lain 7 §:n 6 momenttia sovelletaan, jos opiskelija on ottanut opiskelijavalinnassa opiskelupaikan vastaan tai ilmoittautunut ensimmäisen kerran läsnä olevaksi kyseisissä opinnoissa 1 päivänä elokuuta 2013 tai myöhemmin. Ennen tätä ajankohtaa aloitettuihin opintoihin sovelletaan tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Laki

lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta annetun lain (48/1997) 3 a §:n 1 momentin 1 kohta ja 10 §, sellaisina kuin ne ovat 3 a §:n 1 momentin 1 kohta laissa 1389/2007 ja 10 § laissa 346/2004, sekä

muutetaan 7 §:n 1 momentti ja 14 §, sellaisina kuin ne ovat 7 §:n 1 momentti laissa 53/2011 ja 14 § laissa 365/2004, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 a §

3 a §

Koulumatkatuen myöntämisen rajoitukset

Koulumatkatuen myöntämisen rajoitukset

Koulumatkatukea ei myönnetä opiskelijalle, joka:

1) *saa työssäoppimisen perusteella ansiotuloa vähintään 660 euroa kuukaudessa;* (1 kohta kumotaan)

7 §

7 §

Myöntäminen ja maksaminen

Myöntäminen ja maksaminen

Koulumatkatuen myöntää Kansaneläkelaitos. Koulumatkatuki myönnetään täysien opiskelukuukausien mukaan opintojen alkamispäivästä. Opiskelukuukausi oikeuttaa koulumatkatukeen, jos siinä on lukuvuoden opiskeluaikaan sisältyviä päiviä yhdenjaksoisesti yhteensä vähintään 18.

Koulumatkatuen myöntää Kansaneläkelaitos. *Kalenterikuukausi oikeuttaa koulumatkatukeen, jos siinä on yhtäjaksoisesti vähintään 18 opiskeluaikaan kuuluvaa päivää.*

10 §

10 §

Virheen korjaaminen

Virheen korjaaminen

Jos Kansaneläkelaitoksen päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisen väärään lain soveltamiseen, Kansaneläkelaitos voi asianomaisen suostumuksella poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen. (kumotaan)

Jos Kansaneläkelaitoksen päätöksessä on ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe, sen on korjattava päätöksensä. Virhettä ei saa kuitenkaan korjata, jos korjaaminen johtaa asian-

omaiselle kohtuuttomaan tulokseen.

Päätöksen korjaamisesta on tehtävä merkintä Kansaneläkelaitoksen taltiokappaleeseen. Asianomaiselle on toimitettava korjattu tai uusi päätös. Jos päätökseen on haettu muutosta, Kansaneläkelaitoksen on ilmoitettava korjaamisasian käsiteltäväksi ottamisesta ja toimitettava siinä tekemänsä päätös opintotuen muutoksenhakulautakunnalle tai vakuutusosikeudelle.

Päätökseen, jolla Kansaneläkelaitos ei ole hyväksynyt virheen korjaamista koskevaa vaatimusta, ei saa hakea muutosta valittamalla.

14 §

Viittaussäännös

Jollei tässä laissa toisin säädetä, noudatetaan soveltuvin osin, mitä opintotukilaissa säädetään opintotuen toimeenpanosta, tarkistamisesta ja keskeyttämisestä, takaisinperinnästä ja takaisinperintäsaatavan vanhentumisesta, itseoikaisusta, päätöksen poistamisesta, tietojen saamisesta, käytöstä ja luovuttamisesta, ulosmittaus- ja siirtokiellosta sekä rahoituksesta.

14 §

Viittaussäännös

Jollei tässä laissa toisin säädetä, *koulumatkatukea koskevassa asiassa* noudatetaan, mitä opintotukilaissa säädetään opintotuen toimeenpanosta, tarkistamisesta ja keskeyttämisestä, takaisinperinnästä ja takaisinperintäsaatavan vanhentumisesta, *itseoikaisusta*, päätöksen poistamisesta, asiavirheen korjaamisesta, tietojen saamisesta, käytöstä ja luovuttamisesta, ulosmittaus- ja siirtokiellosta sekä rahoituksesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.